

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

Mediální působení na dítě předškolního věku

Bakalářská práce

2010

Vedoucí práce: prof. Dr. Gabriel Švejda, CSc., Dr.h.c.

Autor práce: Romana Aschenbrennerová

Studijní obor: Učitelství pro mateřskou školu

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracovala samostatně, pouze s použitím literatury uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to zkrácenou cestou, ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

Romana Aschenbrennerová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem pedagogům, kteří mě po dobu mých studií kladně ovlivňovali a zanechali ve mně kladný přístup k učení a trpělivé práci. Především prof. Peadr. Gabrielu Švejdovi. CSc. Dr.h.c. za vedení mé bakalářské práce.

V neposlední řadě chci poděkovat i všem svým blízkým, kteří podporovali různými způsoby mé studijní úspěchy i neúspěchy.

Obsah:

Abstrakt	5
Abstract	6
Úvod	7
1. Teoretická část	9
1.1 Stručná specifikace medií.....	9
1.1.1 Historie médií.....	9
1.1.2 Vymezení pojmu média.....	11
1.1.3 Význam masových médií.....	12
1.1.4 Mediální komunikace.....	13
1.1.5 Elektronická média.....	14
1.1.6 Počítačové hry.....	14
1.1.7 Reklama.....	15
1.1.8 Kvalita informací v médiích.....	16
1.1.9 Násilí v médiích.....	16
1.2 Volnočasové aktivity předškolního dítěte.....	17
1.2.1 Společenské funkce médií.....	17
1.2.2 Sociální návyky společnosti.....	18
1.2.3 Média a jednotlivec.....	19
1.2.4 Potřeby předškolního dítěte.....	20
1.2.5 Volná hra.....	21
1.2.6 Manipulace dětského diváka.....	23
2. Praktická část	25
2.1 Cíle výzkumného šetření stanovených hypotéz.....	25
2.1.1 Stanovení hypotézy.....	25
2.1.2 Použitá metoda výzkumného šetření.....	25
2.1.3 Oblasti zkoumání.....	27
2.1.4 Vyhodnocení výzkumného šetření.....	28
2.1.5 Závěr vlastního šetření ze zkoumaných oblastí.....	52
3. Závěr	55
4. Seznam použité literatury	56
5. Seznam použitých zkratk	57
6. Seznam příloh	57

Abstrakt

Klíčové pojmy: masová komunikace, dětský divák, televize, internet, komunikace, manipulace

Ve své bakalářské práci se chci zabývat tématem, jak silné je mediální působení na dítě předškolního věku a jak se na dětech projevuje.

Svou práci rozdělují na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se budu zabývat obecnou specifikací médií. Co to vlastně média jsou, jaký je jejich význam a kde všude s nimi přicházíme do styku.

Praktická část bakalářské práce je tvořena výzkumným šetřením, které probíhalo na dvou mateřských školách ve městě a na vesnici. Cílem šetření bylo zjistit, zda rodiče mají přehled o tom, jak silně nechají na své dítě působit média. Co v dětech média zanechávají a jaký druh aktivit u dětí převládá. Dál jsem se chtěla zabývat tím, jak silně působí média na dítě ve městě a na vesnici. Výsledky šetření jsou graficky znázorněny a vyhodnoceny.

Abstract

Key words: the mass communication, child audience, television, internet, communication, manipulation

In my bachelor thesis I want to deal with the topic how strong is the media influence on children of preschool age and its manifestation on children.

My work is divided into a theoretical and a practical part. In the theoretical part I will deal with general specification of the media. What media are, what is their importance and where do we come in contact with them.

The practical part of the bachelor thesis consists of an investigative enquiry, which was conducted on two kindergartens in the town and at the village. The aim of the investigation was to determine whether the parents have an overview of how strongly they let the media to act on their child. What media cause in children and what kind of activities dominate by children. Furthermore, I wanted to concern how strong the media act on a child in the town and at the village. The results of the investigation are graphically displayed and evaluated.

Úvod

Média obklopují celou společnost bez ohledu na to, kde se člověk nachází, bez ohledu na věkovou kategorii nebo pohlaví. Média stíhají zahltit 100% naší populace a zahlcují ji nejrůznějšími podněty. Začíná to hned, jak ráno otevřete oči a pustíte si třeba rádio nebo otevřete noviny. Stačí, když budete stát na autobusové zastávce a necháte své oči koukat na pojízdné reklamy. Uši bohužel nemůžete vypnout, a tak vám hlavou prolétne několikero informací o novém obchodním domě. Plazmové televize v městské hromadné dopravě vás informují o tom, jaká právě je politická situace, jaká politická strana je ve výhodě a naopak. Z televizní obrazovky se na nás bude hrnout šňůra zábavních a kriminálních pořadů, seriálů, telenovel a večer se podíváme na televizní noviny.

Chceme být informováni. Lidé chtějí mít přehled o tom, kde se co děje. Zapomínáme na to, že někdo na naší touze po informacích a zábavě vydělává. Snaží se, aby jeho aktuality a nabídky byly co nepřitažlivější. V pořadech vzrůstá agresivita a násilí. Je potřeba, aby pořady byly napínavé. Člověk pak nabývá dojmu, že nemůže přetrhnout tok informací, který k němu přichází. Jsou ovšem mezi námi věkové kategorie, které bohužel nedokážou uvažovat nad tím, nakolik je možné se nechat ovlivňovat. Mám tím na mysli děti.

Unavené matky bezmyšlenkovitě nechají své ratolesti sedět u televize. Poskytují jim tak nepřetržitou možnost, být otevřený všem podnětům. Často dnes slyším: „Co by ty děti dnes nechtěly?“. „Neumí si hrát“. „Když já byl, malý stačil nám míč“. Je třeba se zamyslet nad tím, co vede děti k náročnosti na nabídku aktivit. Proč je třeba míru podnětů neustále zvyšovat? Dále musíme vzít v úvahu, že dnešní děti musí splynout s moderní technikou a médii. Musí se je naučit využívat tak, aby jim byla prospěšná a zároveň jim neurčovala jen jeden směr. Nejdůležitějším bodem by pro nás mělo být, abychom děti naučili vnímat média jako všudy přítomná v jedné linii. Aby

dokázaly poznat, kde začíná ovlivňování a kde musí nechat působit vlastní úsudek a rozum. Využívat média jako zdroj informací, které jsou do jisté míry zkreslené. Je zapotřebí dětem ukázat cestu, jak najít v té změti cizích názorů jejich vlastní pohled na věc!

1. Teoretická část

1.1 Stručná specifikace medií

1.1.1 Historie médií

Historie médií je velice obsáhlá. Proto se jí pokusím nastínit jen ve zkratce pro představu jejího vývoje. Vznik lidské komunikace zaznamenáváme od prvopočátku lidského života. Dorozumívací signály měly náboj smutku, agrese, štěstí i radosti. To zůstalo mluvenému slovu dodnes. Oproti psanému slovu si mluvenou řečí předáváme informace obohacené o emoce. Vznik psaného slova bychom mohli datovat na 5. st. př. K.. Tehdy vznikla tzv. fonetická abeceda. Na přelomu let 1447 a 1448 vynalezl Johannes Gutenberg knihtisk, tím začala éra tištěného slova. Nemůžeme zatím ovšem mluvit o tom, že by se tak dostávaly aktuální informace mezi společnost. První aktuality se mezi lid dostávaly ve Francii a Anglii formou každodenního tisku v průběhu 17. st.. Tuto událost bychom mohli považovat v mediální sféře za převratnou, protože se tím začalo k lidem dostávat velké množství informací. Vznikla reklama, inzeráty, informativní články apod..

Dlouhou dobu lidé neznali jiný způsob jak si předávat informace. Později ovšem noviny přestávaly být pro společnost zajímavé. Protože přišlo rozhlasové vysílání a následně televizní vysílání. Dalo by se mluvit o tom, že lidé stále zvyšují své nároky na „obal“, ve kterém informace přijímají. Termín masová komunikace je používán od 30. let 20. století, často bývá za zakladatele pojmu masové komunikace označován sociolog Paul Felix Lazarsfeld. V roce 1895 vznikl první vysílaný filmový záznam. Na počátku 20. století začínají lidé používat telegraf, později rozhlas a televizi. Ani tento zdánlivě dalekosáhlý vývoj není konečný. Na začátku 21. století využíváme digitální vysílání. Tím se otvírá i nová sféra vývoje masmédií.

Může se nám nabízet otázka, jakým způsobem se budou média ubírat dál. Zda se jejich vývoj zastaví s předpokladem, že trh je nasycený touto formou komunikace. Nebo půjde kupředu s ideou stále lepšího „konzumního obalu“ pro diváka. Degradace informativních a dokumentárních pořadů se odvíjí od rozvoje konzumního užívání média. Televizní vysílání a používání dalších médií jsou dnes stěžejními informačními centry většiny populace. Vlivem jejich působení se ovlivňují tisíce lidí, tisíce dětí. Je tedy třeba do budoucna směřovat vývoj médií tak, aby ovlivňovala společnost v kladném slova smyslu, nevedla společnost ke konzumnímu způsobu života a nesnižovala tak intelektuální úroveň naší populace.

Chronologický vývoj médií. Uvedená data jsou významná pro vývoj médií ve světě, v Evropě, ale i v České republice.

„1440 – vynález knihtisku

1468 – první česká tištěná kniha

1719 – vyšli první česky psané noviny

1826 – vynález fotografického přístroje

1832 – vynález prvního elektrického telegrafu

1837 – první telegrafní linka

1846 – vynález tiskařské rotačky, která umožnila rozmach novinářství

1876 – vynález telefonu

1882 – zprovoznění první veřejné telefonní stanice u nás

1892 – vzniká první filmové studio

1895 – první filmová projekce pro větší počet diváků

1878 – vynález fonografu (předchůdce gramofonu)

1907 – zahájen provoz prvního pražského biografu

- 1923 – zahájení rozhlasového vysílání v ČSR
- 1953 – zahájení televizního vysílání v ČSR
- 1956 – první videorekordér na světě
- 1971 – odeslán první e-mail na světě (jen mezi dvěma počítači v pracovně)
- 1974 – první osobní počítač
- 1979 – první walkman
- 1980 – počátek využívání kompaktních disků
- 1981 – první digitální fotoaparát
- 1992 – zahájení provozu Internetu
- 1993 – zprovoznění e-mailových systémů v rámci Internetu
- 1996 – počátek využívání mobilních telefonů v České republice
- 1998 – prodej prvních DVD přehrávačů v Evropě¹

1.1.2 Vymezení pojmu média

Za média můžeme označit tisk, rozhlas, televizi, internet a vše co s tím souvisí. Slovo „medium“ pochází z latiny a znamená prostředek, tedy zprostředkování něčeho. Působením médií se v dnešní době zabývají sociologové, psychologové, novináři, ekonomové. Pro každý obor mají svůj význam.

U médií a mediální komunikace rozlišujeme tři druhy působení

„1) média, která zahrnují užívání technologií

¹ MIČIENKA, M., JIRÁK, J. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007, s.38

2) média, co mají vliv na formování sociálních vztahů a vzorců

3) média, co se podílejí na utváření kulturního prostřední společnosti²

Masová média – šíří informace z jednoho místa k širokému publiku. Informace pak mohou být použity všemi, kdo se s nimi setká. Jsou zaměřená na masy, davy (tedy na celou společnost). Jejich zaměření je v podstatě anonymní. Směřují ke skupinám jako takovým. Masová média a mediální komunikace zahrnují proces v jehož rámci se: *„Nabízejí obsahy (sdělení) určené prvotně ke krátkodobému užití (jako je zpravodajství a zábava), které mají aktuální charakter a jsou produkovány formálními organizacemi s vnitřní hierarchií, pravomocí a odpovědností, užívajícími vyspělé technologie sloužící k *multiplikaci vyrobeného sdělení a jeho distribuci s pomocí rozmanitých zprostředkujících technik k masovému, disperznímu a anonymnímu publiku (k velkému, rozptýlenému a neuzavřenému počtu lidí) a to: veřejně tedy bez omezení přístupu, jednosměrně, tedy bez možnosti výměny role podavatele a příjemce a nepřímo, tedy s odloženou a institucionalizovanou zpětnou vazbou, a to vše s určitou periodicitou produkce, která je nabízena průběžně.“³*

1.1.3 Význam masových médií

Média tvoří neodmyslitelnou část života pro dnešní společnost. Mají veliký podíl na vývoji jedince. Neovlivňují jen konkrétní jedince, ale i veřejný život široké společnosti. Média nám také slouží jako zdroj zkušeností, poznatků a informací. Je důležité zabývat se jejich vývojem.

„... masová média (zvláště noviny, televize a rozhlas) mají v moderních společnostech zásadní a vzrůstající význam. Citovaný názor na média je velmi rozšířený a je zřejmě způsoben tím, že jsou:

² KURYLOVÁ, K. *Volnočasové aktivity jako možnost boje proti negativním vlivům masové komunikace*. České Budějovice: PF JCU 2008

³ JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s.39

* MULTIPLIKACE-násobení, rozmnožení

zdrojem moci – potenciálním prostředkem vlivu, ovládní a prosazování inovací ve společnosti; pramenem informací životně důležitých pro fungování většiny společenských institucí a základním nástrojem jejich přenosu; **prostředím** (či arénou), kde se na národní i mezinárodní úrovni odehrává celá řada událostí z oblasti veřejného života; významným **zdrojem** výkladů sociální reality a představ o ní; proto jsou média také místem, kde jsou konstruovány, ukládány a nejviditelněji vyjadřovány změny v kultuře a hodnotách společností a skupin; primárním klíčem ke **slávě** a k postavení známé osobnosti, stejně jako k účinnému vystupování na veřejnosti; zdrojem uspořádaných a veřejně sdílených významových soustav, které empiricky i hodnotově vymezují, co je **normální**; odchylky jsou pak signalizovány a poměřovány tím, co je považováno za veřejně akceptovanou podobu normality.⁴

Média vytvářejí tyto typy společenských vztahů:

Interpersonální média – dopisy, telegraf, telefon, chat, e-mail. Slouží k dorozumívání mezi dvěma jednotlivci. Tato média podporují navazování a udržování sociálních vztahů a vazeb. Jednotlivcům umožňují zpětnou vazbu.

Masová média – časopisy, knihy, noviny, rozhlas, televize, film, internetové deníky, apod..Tato média směřují od jednoho bodu k široké veřejnosti, publiku a nepředkládají žádnou zpětnou vazbu.

1.1.4 Mediální komunikace

Abychom mohli pochopit, co je to mediální komunikace, musíme se zajímat, co je její podstatou. Vychází z tzv. mediace. Při tomto procesu dochází k tomu, že mezi dvě strany vstupuje prostředník, aby ovlivnil nebo zajistil vztah mezi nimi. Důležité je pro ni i zprostředkovávání informací, např. kulturních hodnot nebo poznání.

⁴ McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 21.

„Masová média podávají – podle určitých pravidel svědectví o světě, s nímž jejich konzumenti nemají či nemusí mít vlastní zkušenost (např. ve zpravodajství a v publicistice). Média dále přesvědčují o výhodnosti či správnosti určitého chování (nejen v reklamě, ale nepřímo i ve zpravodajství, dramatu či zábavě) a o platnosti hodnot a norem (oblíbené soutěže českých deníků „o auto“ či „o byt“ např. signalizují, že tato společnost nevidí pozitivní hodnotu ve vztahu mezi výdělkem a prací) a jako vyjednavací umožňují vyjasnění názorů a stanovisek (v kometářích, diskusních pořadech apod.). Kromě toho také baví své příjemce, ale mohou je i poučovat, vzdělávat apod.).“⁵

1.1.5 Elektronická média

Dnešní doba používá převážně „nová elektronická média“.

„Termínem „nová elektronická média“ se rozumí soubor inovací soustředěných kolem systému, jehož podstatou je vizuální zobrazovací jednotka (televizní obrazovka) spojená s počítačovou sítí. ...ve skutečnosti je to soubor nejrůznějších elektronických technologií s nejrozličnějším užitím, jež byla všeobecně pojímána jako masová média.“⁶

Pro mladé generace je dnes používání těchto technologií každodenní běžnou záležitostí. Do této techniky můžeme zařadit: CD přehrávač, mobilní telefon, osobní počítač, internet, Ipod, MP3 přehrávač, apod..

1.1.6 Počítačové hry

Při hraní počítačových her dochází k uvolňování hormonu adrenalinu vyvolané fiktivním zážitkem. Hráč tak nemusí pro své vzrušení a pocit úspěchu nic podnikat. Vše zažije v pohodlí svého domácího křesla. Při hraní her s různou tematikou se může hráč učit

⁵ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 43

⁶ SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda Servis, 2004, s. 189.

zabíjet, ničit, ubližovat ve jménu ospravedlnění a potrestání zla. Zlo je trestáno zlem. Potvrzením tohoto názoru by pro nás mohl být fakt, že zahraniční případy páchaného násilí dětmi, které postřelily své sousedy (učitele v některých případech i své příbuzné) byly závislé na hraní počítačových her. Jejich představy se přenesly do reality. Je ovšem sporné, zda vůbec vnímaly hranici mezi realitou a počítačovou hrou.

1.1.7 Reklama

Slovo reklama pochází z latiny (reklamo – are). V překladu znamená znovu křičet. Reklama je jedním z nejsilnějších článků v médiích, které na člověka působí. Široké škály produktů masírují naši mysl, abychom věřili té či oné firmě. Dětský divák naslouchá hlasu, který říká „tohle musíš mít“. Reklamní průmysl využívá pomoci psychologů, aby se co nejlépe dokázal zaměřit na cílové skupiny. Tak se reklamní průmysl stává systematicky promyšleným a úspěšným. Vzbuzuje v divácích dostatek pozornosti, na které může začít stavět v jejich mysli své cíle.

Pro dětského diváka je nejlákavější ta reklama, která má jasné barvy, animovaná zvířátka, krásné třpytivé panenky nebo nepřemožitelné bojovníky. Pak se děti stávají snadno polapitelnou kořistí pro reklamní triky. Následují neúnavné prosby k rodičům, aby jejich touhy vyplnili. Je to celá skupina procesů, která probíhá u diváka než dojde ke koupi předmětu či služby. Po zhlédnutí reklamy se k divákovi dostaví zaujetí, to vyvolá zájem o nabízenou věc. Začne se zvyšovat touha až divák neodolá a věc si opatří.

1.1.8 Kvalita informací v médiích

Úroveň pořadů se stále snižuje na lacinou a podbíživou zábavu. Vzdělávací pořady se do vysílacích časů dostávají stále méně. *„Média (zvláště tisk a audiovizuální vysílání) by měla poskytovat vyčerpávající zásobu relevantních zpráv a podkladových informací o událostech ve společnosti a okolním světě.*

Informace by měly být objektivní ve smyslu přesnosti, poctivosti, úplnosti, pravdivosti ve vztahu ke skutečnosti, spolehlivosti a oddělování faktů od názorů.

Informace by měly být vyvážené a nestranné – měly by zprostředkovávat alternativní názory bez senzacechtivosti a předpojatosti.“⁷

1.1.9 Násilí v médiích

Zobrazené násilí je běžným výjevem jak v televizních seriálech, filmech, reklamách, tak v počítačových hrách. O vlivu tohoto působení na mravní stránku našich osobností se diskutuje v mnoha rovinách mediální problematiky. Násilí můžeme následně rozlišit:

- *„Násilí implicitní – Násilí pouze naznačené, divák si musí domyslet či představit naznačený akt.*
- *Násilí explicitní – Násilí je předvedeno nebo posáno do detailu, včetně důsledku.*
- *Násilí faktické – Násilí je přímo předváděno, je založené na skutečné události např. zpravodajství.*
- *Násilí fiktivní- Násilí je předvedeno ve smyšlené formě, příkladem jsou akční nebo kriminální filmy.“⁸*

⁷ McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 175.

⁸ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s.126

1.2 Volnočasové aktivity předškolního dítěte

1.2.1 Společenské funkce médií

Média nám umožňují přijímat informace z celého světa. Podávají nám informace o různých lidech, věcech, situacích, událostech apod.. Snaží se nás přesvědčit o tom, že určitý výběr je lepší než jiný. Ale za pár okamžiků zjistíme, že další podobný výběr by byl stejně dobrý. Tak např. funguje reklama. Je pro nás složité rozeznat vlastní názor mezi spleť „vnucených“ myšlenek a nápadů jiných lidí, kteří na tom vydělávají peníze. Je důležité si uvědomovat společenské funkce, které médiím náleží.

„1. informování – poskytování informací o událostech a podmínkách života, jakož i o platném rozdělení moci a uspořádání mocenských vztahů; a usnadňování adaptace na změny podporou inovací a pokroku;

2. socializace – vysvětlování a komentování významů událostí, platných společenských vztahů a informací spolu s podporou ustálených autorit a společenských norem, dále vytváření konsenzu a nastolování posloupností priorit;

3. kontinuita – podpora převládajících kulturních vzorců, včetně objevování subkultur a nových směrů ve vývoji kultury;

4. zábava – nabídka napětí, pobavení či rozptýlení, prostředek uvolnění a zdroj oslabování sociálního napětí;

5. získávání – agitování pro společensky významné cíle (např. ve sféře politiky, ekonomiky či ekologie – záleží na dominantní hodnotové orientaci společnosti).“⁹

⁹ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 44.

1.2.2 Sociální návyky společnosti

Dnes si můžeme dovolit říct, že každá rodina vlastní televizi a téměř každá internet. Je tedy pro členy rodiny běžné trávit svůj volný čas u televizí a dalších médií, které jim poskytují únik od reality. Vznikají tak nové sociální návyky. Pro většinu populace jsou média zdrojem zábavy, inspirace, uklidnění, informací. Sharmm uvedl, že „...televize je jako obrovský, zářivý obchod se samoobsluhou, ve kterém si děti mohou vybrat vše, na co mají v danou chvíli chuť.“¹⁰ Společnost se odvrací od původního stylu života, odklání se od svých aktivit a stává se závislou na agresivní zábavě televizních obrazovek a přeplněného internetu komunikačními jednotkami. Bylo by zajímavé sledovat, co by se dělo, pokud by lidé náhle přišli o tyto zdroje. Obrazy jež denně divák vypouští do své mysli, ho nepochybně ovlivňují v jeho jednání. Učí se tak sociálnímu chování, děti si tak přizpůsobují vzorce určitého řešení situací apod.. „Platí snad, že tyto obrazy vcházejí do lidské paměti jako sny, a jsou proto stejným způsobem jako sny bez dalšího vlivu vytěsněny? Nebo snad situace, kdy se realita a sdání tak prostupují, stávají se postmoderními trailery a porn filmy diváčkou zkušeností osobní, jež pak formulují skutečné životní projevy?“¹¹

Sociální učení je prvotní proces, který si divák od obrazovek odnáší. Ztotožňujeme se s hlavními hrdiny a věříme spravedlivému soudu, který je nám předložen. Napodobujeme své vzory. Psycholog Albert Bandura uvedl teorii sociálního učení. „Teorie vychází z představy, že lidé se – byť složitými, vnitřně provázenými a různou měrou uvědomovanými procesy – učí žít ve své společnosti tím, že přejímají modely chování, jichž jsou svědky nebo které jim společnost různou formou nabízí.“¹²

¹⁰ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995, s. 161.

¹¹ MC LUHAN, H. *Jak rozumět médiím*. Brno: Jota, 2000, s. 386

¹² JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s.164

1.2.3 Média a jednotlivec

Média přinášejí informace nejen davu, ale především jednotlivci. Aby se mohl jednatlivec začlenit do publika potřebuje k tomu jisté prostředky.

- Vzdělání – aby mohl sdělení dekodovat a interpretovat.
- Čas- je potřebný pro získání přehledu o médiích.
- Ekonomické zázemí – pro umožnění přístupu k médiím.

„Základním předpokladem užívání médií je schopnost porozumět jejich obsahům.“¹³

Můžeme tedy říci, že k porozumění médiím potřebujeme jisté základní dovednosti a kompetence. Jako prvotní je dovednost čtení, postupem času se k porozumění médiím přidávají další dovednosti, které potřebujeme k tomu, abychom mohli chápat obsahy sdělení a přehodnotit je vlastním úsudkem. Potter to roku 1998 označil za tzv. „mediální gramotnost“.

Vývoj společnosti a spolu s ním tedy i vývoj médií přinesl změny v přijímání sdělení i v způsobu jejich předávání. Začalo se směřovat k široké škále osob, k davu, publiku. Pro vnímání publika je zapotřebí „silnějších zbraní“. Pro zaujetí masy lidí potřebujete daleko více prostředků, které média umí využít. Burton a Jiráček popisují iniciovaná publika třemi způsoby.

- *„Publikum určené konkrétním mediálním produktem (deníkem, časopisem, filmem, pořadem).*
- *Publikum určené konkrétním typem produktu (publikum časopisů o psech, publikum hudby středního proudu, publikum akčních filmů).*

¹³ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s.97

- *Publikum určené jeho charakteristickými sociodemografickými rysy (věkem, pohlavím, vzděláním, příjmem, životním stylem apod..)*¹⁴

1.2.4 Potřeby předškolního dítěte

Každý z nás máme individuální přání a touhy. Stejně tak máme každý odlišné potřeby. Dáváme přednost různým druhům zábavy, jídla, postupu učení, hudby apod..

Při uspokojování potřeb se můžeme řídit chronologickým postupem, kdy uspokojujeme prvotně potřeby základní (fyziologické). Až po jejich uspokojení nastupuje druhotný proces touhy po vyšších potřebách (vědění, učení). Tato Maslowova teorie byla již několikrát potvrzena v mnoha studiích.

Chronologický výčet uspokojování potřeb před. dítěte

- „1) Fyziologické potřeby
- 2) Potřeba bezpečí, jistoty a řádu
- 3) Potřeba lásky a sounáležitosti
- 4) Potřeba úcty a uznání
- 5) Potřeba sebeaktualizace a sebeuskutečnění“¹⁵

Stejným způsobem uspokojuje své potřeby i většina populace. U předškolního dítěte ale bereme v úvahu, že nedokáže své fyziologické potřeby ovládat tak, aby mohlo přeskokovat jednotlivé body. Měli bychom se tedy snažit umožňovat dětem naplňovat jejich potřeby postupně. Nenuceným způsobem s dítětem komunikovat, naslouchat tak jeho potřebám.

¹⁴ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s.100

¹⁵ SVOBODOVÁ, E. *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha : Raabe, 2007. s.11

- Fyziologické potřeby – tyto potřeby naplňujeme jako první (stravování, pohyb, hygiena, sexuální potřeby atd.).
- Potřeba bezpečí, jistoty a řádu – pro předškolní dítě jsou tyto potřeby velice důležité. Pomáhají jim např. při orientaci v čase. Řád (pravidelný režim) jim tak dává pocit jistoty.
- Potřeba lásky a sounáležitosti – každý z nás pociťujeme touhu po tom být někým milován a někoho milovat. Děti tuto potřebu cítí mnohonásobně vícrát. Potřebují cítit, že mají někoho, kdo je dokáže ochránit a pomazlit. Potřebují cítit, že někam patří.
- Potřeba úcty a uznání – i malé děti potřebují cítit podporu svého okolí, kolektivu. Chtějí zažívat pocit uznání, když se jim zadaří. Měli bychom tyto okamžiky vyzdvihovat. Poskytovat jim pocit, že jejich činy jsou uznání hodné. Posílit jejich „vlastní já“.
- Potřeba sebeaktualizace a sebeuskutečnění – pro uspokojení této potřeby u předškolního dítěte potřebuje dítě nezbytně pomoc dospělého. Můžeme dětem umožnit rozvíjení jejich potencialit (poskytnutím sociálních a materiálních podmínek) a oni tak dosáhnou sebeuskutečnění.

1.2.5 Volná hra

Tato aktivita by měla dětem vyplňovat většinu volného času předškolních dětí. Volnou hru bychom mohli považovat za takovou definici dětství. Děti se setkávají se svými vrstevníky, navazují sociální kontakty, dochází tak k sociálnímu učení. Zažívají nové pocity, řeší nové a nové situace, poznávají morální pravidla společnosti, získávají nové dovednosti a poznatky. Utváří se tak jejich osobnost. V neposlední řadě nesmíme zapomenout na rozvoj fantazie,

představivosti, rozvoj komunikačních schopností a řečových dovedností.

Do volné hry předškolního dítěte bychom měli zasahovat s citem. Mám tím na mysli, že bychom neměli dětem příliš vnucovat své představy o spořádané hře. Pokud není dítě následkem hry v ohrožení života. Učitelka v mateřské škole může dětem zasahovat do hry jako hráč, účastnit se hry např. jako pejsek spolu s dětmi. Může hru dětí vést, mít řídicí roli. Učitelka může být iniciátorem, nabídnout dětem hru. Nebo může být pozorovatelem kdy pozoruje vývoj hry, jednotlivé hráče a jejich individuální postoje.

Druhy her:

Hra principu ilinx – tuto hru motivuje produkování adrenalinu ve vlastním těle, které si děti navozují točením na kolotoči, houpání na houpačce nebo točením hlavy.

Hra principu mimikry – při této hře si děti zažívají být tím čím chtějí. Nadpřirozenou bytostí či osobou ze svého okolí nebo zvířetem.

Hra principu alea – u této hry se děti spoléhají hlavně na náhodu. Její průběh je pro děti velice přijatelný v tom, že nad nimi nestojí nikdo kdo rozhoduje o dění. Je to čistě náhoda zda padne jednička či šestka.

Hra principu agón – při prožívání této hry myslíme na jedinou myšlenku „být vítězem“. Zapolení, soutěžení, předhánění tyto myšlenky nás vedou k principu hry agón. Měli bych se ovšem zamyslet nad tím jaký vzorec sociálního učení to v dětech zanechává. Zda by se tento princip nedal řešit i jiným způsobem.

Při hře se dítě projevuje spontánně, má radost ze hry a vytváří tak originální příběhy, situace, možnosti. Ale i hra má své zákony a pravidla.

„Zákony her:

- 1) *Hra je aktivita svobodná, hráč k ní nemůže být nucen, nelze ji vykonávat na povel, protože tím přestává být přitažlivá a radostná, ztrácí prvek rozkoše ze hry.*
- 2) *Hra je neproduktivní, nepřináší hodnoty ani majetek, v jejím rámci člověk nezbohatne materiálními statky a to, co nám dává, jsou prožitky a vzpomínky, které jsou velice cenné pro náš další život.*
- 3) *Hra má svůj čas a prostor, je vydělena z běžného života, nezasahuje do něj, ale může ho zobrazovat a zrcadlit.*
- 4) *Hra je nejistá, nikdy nemůžeme s určitostí říct, jak se bude vyvíjet, jak skončí, jak bude pokračovat. Její výsledek nemůže být nikdy předem určen.*
- 5) *Hra je podřízena pravidlům, která vyřazují po dobu hry běžné zákony a stanoví jiné, které platí pouze po dobu hry. Pravidla si stanovují hráči nebo se domlouvají na jejich přijetí. Jedním z těchto pravidel může být, že je vše jen „jako“.¹⁶*

1.2.6 Manipulace dětského diváka

Výše uvádím, že pro porozumění médiím je zapotřebí jistých dovedností a kompetencí. Nejméně tedy rozumí médiím děti. Do jejich podvědomí se vtírají syrová a bez cenzury. V dětských pořadech a filmech je násilí zobrazováno jako přítomný fakt, který už netřeba komentovat. Nikdo se nezastaví nad tím, že děti sedí fascinovaně u obrazovky, kde si zvířátka ubližují, vzájemně se urážejí, kradou si věci apod.. V dětském filmu je tato tematika podávána jako spravedlivé odčinění za nějaký čin. Dítě to tedy chápe jako standartní chování, které je v běžném životě morálně nepřístupné, často až trestné. Obrazovka tak formuje dětského diváka již v ranném věku. Z výzkumů vyplývá, že děti, které tráví mnoho času u televize mají poruchy spánku, mají agresivní

¹⁶ SVOBODOVÁ, E. *Materiál k semináři Hry v mateřské škole. PF JČU 2007*

reakce a mohou být přecitlivělé. Nejrizikovější skupinou pro ovlivnění televizí jsou děti mezi 12 rokem. Děti si přejí opakovat „bojové“ scény. Přejí si znovu zažívat imaginární pocit vítěztví, nadřazenosti, úspěchu apod..

2. Praktická část

2.1 Cíle výzkumného šetření stanovených hypotéz

Na základě teoretických poznatků jsem si stanovila hypotézy, které jsem vyhodnotila výzkumným šetřením.

Cílem mého šetření bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují média děti předškolního věku. Jestli mají děti dostatek možností pro kulturní hodnotnou zábavu odpovídající jejich věkové kategorii. Jestli mají rodiče přehled o tom, jakým médiím dávají jejich děti přednost a jaké informace vstřebávají. Dál jsem chtěla zjistit, zda děti promítají do svého života obrazy, situace ze získaných podnětů. Na kolik už mediální techniku děti předškolního věku ovládají a jak jejich rodiče vnímají tyto aspekty působící na jejich děti.

2.1.1 Stanovení hypotézy

Stanovená hypotéza: Mediální působení na dítě předškolního věku je příliš silné. Dítě vstřebává velké množství agresivity, rivality a násilí. V ranném věku získává povědomí o sexuální tematice a drogové problematice.

2.1.2 Použitá metoda výzkumného šetření

Pro výzkumné šetření mé bakalářské práce jsem si vybrala dotazníkové šetření. *„Dotazníková metoda je shromažďování informací od dotazovaných osob a je určena pro hromadné získávání údajů. Objektivní výsledek závisí na teoretické bázi. Tazatel vychází z hypotézy, která je podkladem pro otázky. Ty jsou podstatné pro*

zkoumání jevů a procesů.“¹⁷. Dotazník se skládá z otevřených a uzavřených otázek. V dotazníku odpovídají rodiče předškolních dětí na 20 otázek. Otázky jsou sestaveny na základě předmětu zkoumání. Dotazník byl vytisknut v 92 kopiích. Byl rozdán ve dvou rozdílných oblastech. V dotazníku jsou obsažené otázky zjišťovací, doplňovací a otázky nabízející různou odpověď. Dotazník nalezneme v příloze.

V dotazníku odpovídají respondenti na tyto otázky:

Dokáže vaše dítě samo obsloužit domácí techniku?

Pokud máte volný čas, snažíte se ho vyplnit aktivitami vhodnými i pro vaše dítě?

Dáváte přednost návštěvě kina nebo divadla?

Pokud vaše dítě vyslechne či zhlédne pohádku (příběh), diskutujete o tom?

Podáváte vašemu dítěti vysvětlení k informacím, které získává z médií?

Umí vaše dítě hrát televizní nebo počítačové hry?

Pokud ano, máte přehled, jakou tematikou se hry zabývají?

Zobrazují vaše děti ve volné hře situace, obrazy, postavy viděné v médiích?

Kolik hodin tráví vaše dítě denně u TV(cca)?

Vybíráte vašemu dítěti pořady jaké bude v Tv sledovat?

Díváte se na TV s vaším dítětem?

Má vaše dítě navyknutý pravidelný režim?

Chodí vaše dítě do zájmového kroužku?

¹⁷ SOMR, M. *Základní metody výzkumu*. České budějovice 2007, s.11

Má vaše dítě možnost volnočasové aktivity v přírodě?

Vypráví vám vaše dítě průběh svého dne např. v MŠ?

Máte přehled, jaké informace jsou podávány Všem dítěti v MŠ?

Je vaše dítě zvyklé na pohádku před spaním?

Uveďte prosím oblíbený příběh vašeho dítěte.

Jak dlouhá je vaše pracovní doba?

Kdo doprovází a vyzvedává vaše dítě z MŠ?

2.1.3 Oblasti zkoumání

Vlastní šetření jsem provedla na dvou mateřských školách, v každé ve dvou třídách. Mateřské školy jsem vybírala záměrně z extrémních podmínek související s šetřením.

Stanovené oblasti zkoumání byly:

Mateřská škola ve městě: charakteristika MŠ - Mateřská škola se nachází na jednom z největších sídlišť v Českých Budějovicích. Do školky je zapsaný maximální počet dětí na třídu. Paní učitelky mají odpovídající vzdělání a jejich pedagogická práce se zdá být v souladu se stávajícími pedagogickými metodami. Děti v mateřské škole ve městě jsou zvyklé na výběr a vlastní volbu. Při činnostech jsou náročnější na motivační prvky. Jsou zvyklé na spíše konzumní styl života.

Mateřská škola na vesnici: charakteristika MŠ – Mateřská škola na vesnici se nachází nedaleko města Třeboň. Mateřská škola je dvoutřídní. Díky své poloze může využívat krás Jihočeského kraje jako jsou louky, rybníky a lesy. Školka se snaží vést děti podle programu zdravých mateřských škol. Paní učitelky mají odpovídající vzdělání. V některých situacích jednají spíše intuitivně. Režim dne dětí

v mateřské škole je zaveden zřejmě dlouhá léta a paní učitelky do něj nechtějí nechat zasahovat „novým stylem“.

2.1.4 Vyhodnocení výzkumného šetření

Kopie dotazníků jsem rozdělila do 4 skupin po 23 kusech. Připravené dotazníky byly předkládány rodičům při vyzvedávání dětí z mateřské školy. Rodiče na vyplnění dotazníku měli dostatek času. Dotazník byl anonymní. Na odevzdání dotazníku, měli rodiče připravenou sběrnou krabici v šatně, kam mohli dotazníky odevzdat.

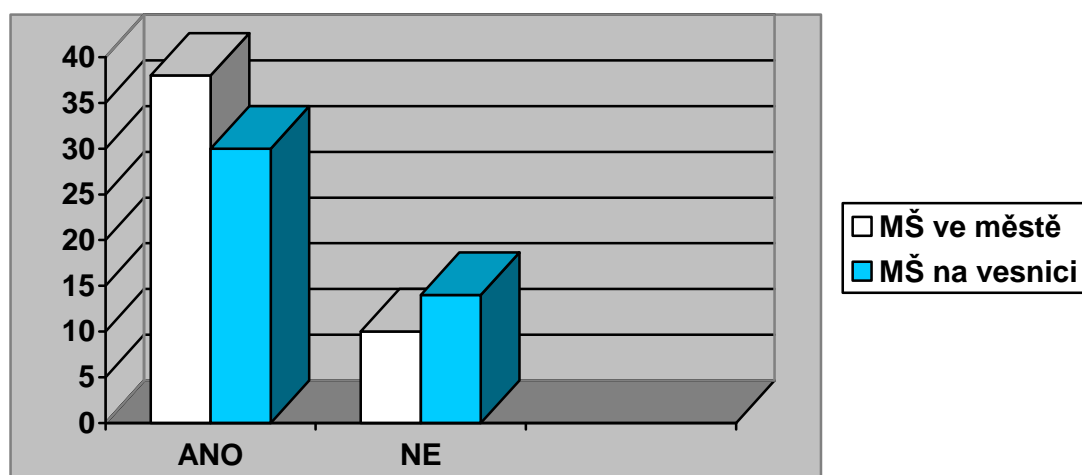
Z 92 dotazníků jež jsem vyhotovila bylo vráceno:

Mateřská škola ve městě: 48 vrácených dotazníků

Mateřská škola na vesnici: 44 vrácených dotazníků

Otázka č. 1

Dokáže Vaše dítě samo obsloužit domácí techniku? (např. DVD, TV, PC, mobilní telefon)



Předpokládaná hypotéza

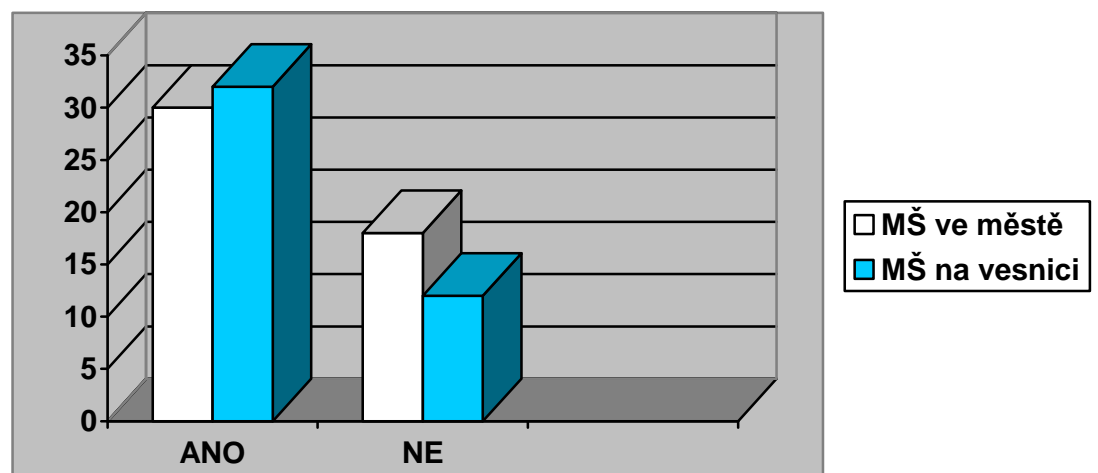
Pro používání domácí techniky je třeba jisté obratnosti, dobrého zraku a doajista i inteligence. Mnozí dospělí mají problémy s používáním mobilního telefonu nebo počítače. Dnes ale děti dostávají svůj první mobilní telefon již před koncem předškolního věku. Předpokládala jsem tedy, že většina odpovědí na tuto otázku bude kladná.

Výsledek vlastního šetření

Výsledek první otázky nebyl příliš rozdílný v porovnání čísel. Většina dětské populace dnes dokáže bez problému zapnout PC a ovládat na něm základní postupy. Přijmout telefonní hovor, nebo poslat textovou zprávu. Zde myslím nehraje roli, zda dítě bydlí na vesnici či ve městě. Tato technika je dnes považována za „standartní“ pro většinu domácností.

Otázka č. 2

Pokud máte volný čas, snažíte se ho vyplnit aktivitami vhodnými i pro Vaše dítě? (např. výlety, procházky, kulturní akce)



Předpokládaná hypotéza

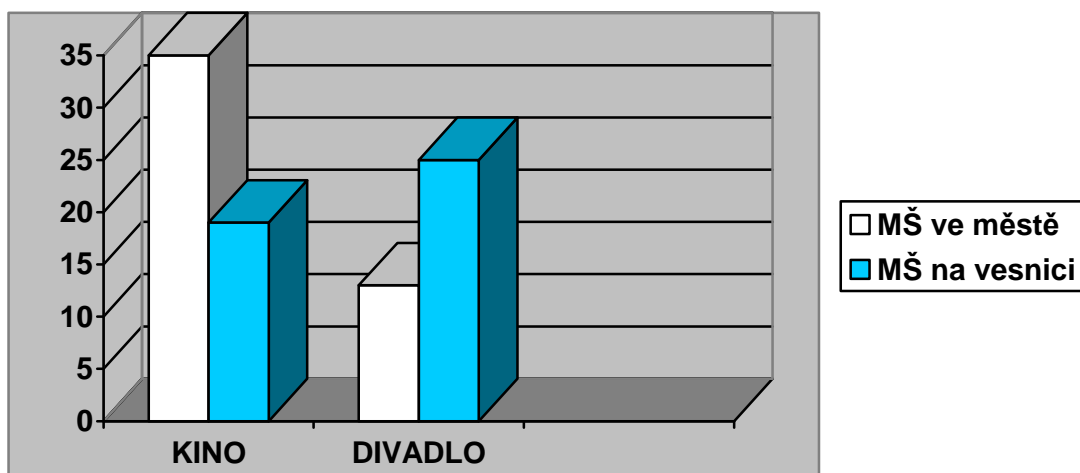
Otázka číslo dvě měla zjistit, jestli se rodiče ve většině případů vyplnění volnočasových aktivit ohlížejí na to, že mají dítě předškolního věku. Často se v praxi setkáváme s dětmi, které zůstávají ve většině případů doma se starším sourozencem, nebo jsou hlídáni prarodičem. Rodiče mezitím odjedou na dovolenou, nebo na kulturní akce, které nejsou dětem přístupné. Sociální soudržnost rodiny takové akce stmelují a je proto dobré přizpůsobovat program i dětem.

Výsledek vlastního šetření

Rodiče ve většině případů odpověděli, že se ohlížejí při výběrání kulturních akcí na vhodnost programu pro předškolní děti. Rapidní rozdíl nebyl ani mezi výsledkem ve městě a na vesnici. Myslím, že k naplnění předpokládané hypotézy bych musela průzkum uskutečnit v nějakém metropolitním městě, kde už skutečně začíná být rodina až na druhém místě.

Otázka č. 3

Dáváte přednost návštěvě kina nebo divadla?



Předpokládaná hypotéza

Kino je přístupné široké společnosti se škálou příběhů. Od nejrůznějších fantasy příběhů, romantických románů i příběhů plného násilí. Malý kousek od každého žánru můžeme najít i v současných animovaných filmech pro děti. Rivalita mezi kreslenými postavkami, kde násilí je běžnou praktikou k dosažení cíle. Předpokládala jsem, že kino bude pro rodiny zajímavější formou kulturní zábavy.

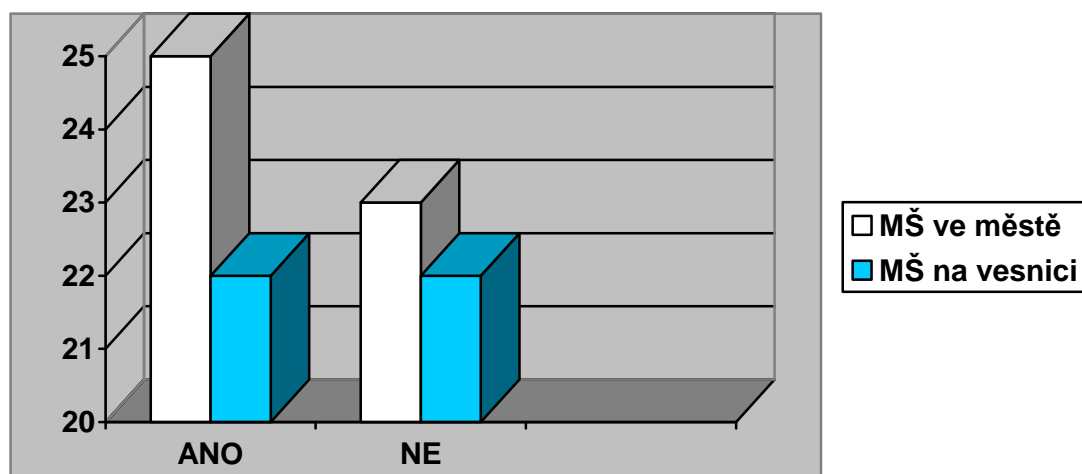
Výsledek vlastního šetření

Rodiče dětí ve městě navštěvují převážně kino. Myslím si, že je to z největší části způsobeno polohou jejich bydliště ve městě. Mateřská škola ve které se konal průzkum se nachází nedaleko velkého komplexu multikina. Rodiny sem přicházejí za zábavou i občerstvením.

Na vesnici spíše rodiče vybírali možnost divadla, ale výsledky byly poměrně vyvážené. Divadlo i kino je pro rodiče z malé vesnice zhruba ve stejné vzdálenosti od domova. V nejbližším maloměstě funguje ochotnický divadelní sbor, který připravuje představení pro děti a své informační letáčky dodává do mateřských škol. Rodiče tak mají možnost výběru klasické dětské zábavy. Funguje zde loutkové divadlo, které se těší úspěchem návštěvnosti malých diváků.

Otázka č. 4

Pokud Vaše dítě vyslechne či zhlédne pohádku (příběh), diskutujete o tom?



Předpokládaná hypotéza

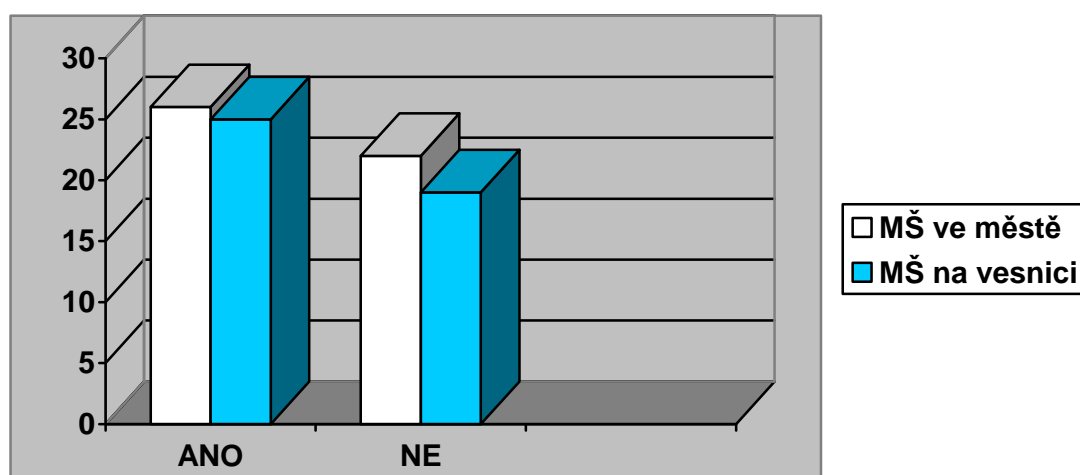
Děti si potřebují reflektovat příběhy, které se k nim dostávají. Potřebují hovořit o kladných a záporných rolích. Je pro ně dobré učit se vyjadřovat vlastními slovy, zkusit převyprávět příběh. Vytyčit hlavní myšlenku pohádky. Rozvíjíme tak u dětí slovní zásobu, představivost, schopnost soustředění nebo posloupnosti.

Výsledek vlastního šetření

U této otázky jsem předpokládala, že odpovědi budou vyrovnané spíše v kladném sloupci. Překvapilo mě, že kladné odpovědi převažovali u rodičů z městské mateřské školy. Odpovědi rodičů z mateřské školy na vesnici se dělí přesně na polovinu kladných a polovinu záporných odpovědí. Rodiče, kteří volili zápornou odpověď, pravděpodobně nepřikládají velkou váhu tomu, jakým způsobem děti vstřebávají informace, které se k nim dostávají.

Otázka č. 5

Podáváte Vašemu dítěti vysvětlení k informacím, které získává z médií?



Předpokládaná hypotéza

Děti předškolního věku často nerozumí situacím, které zhlédnou v médiích. Ať už mluvíme o filmech nebo pohádkách. Mohou to být ale i například televizní noviny. Dítě potřebuje zpětnou vazbu a následné vysvětlení toho co vidělo. V mnohých situacích potřebuje ujistit, že není třeba se něčeho obávat. Potřebují často vysvětlit, že příběh je smyšlený. Ukázat, jak by se daná situace dala řešit lépe apod..

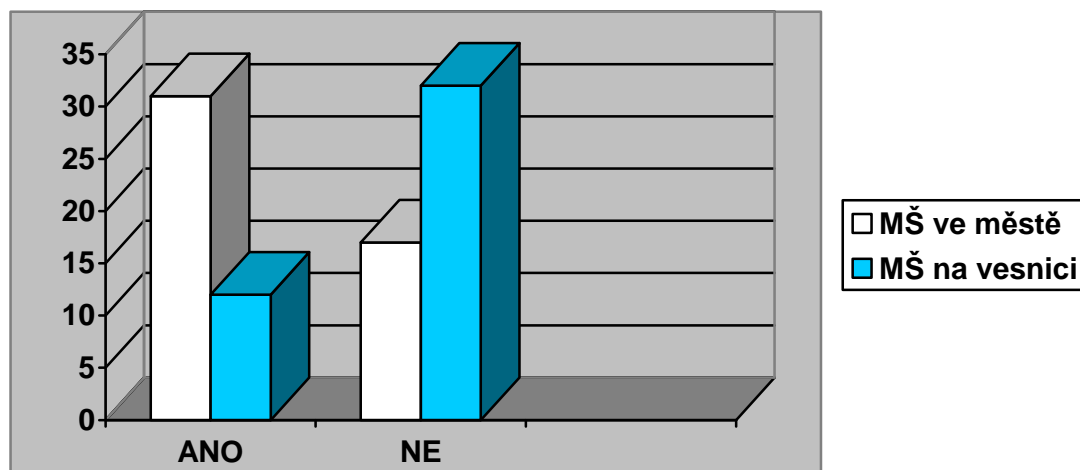
Výsledek vlastního šetření

Odpovědi rodičů na obou mateřských školách se dělí přibližně na polovinu kladných a záporných odpovědí. O pár hlasů převládá kladná odpověď, tedy že se rodiče snaží svým dětem vysvětlovat situace, které vidí děti např. na televizních obrazovkách. Myslím, že převážná většina rodičů co odpověděla kladně, za vysvětlení považuje, že pokud se dítě zeptá odpoví mu. Je zapotřebí děti motivovat k tomu, aby své myšlenky ventilovaly a chtěly být dál informované o tom co se

kolem nich děje. Pěstovat v dětech již od raného dětství přirozenou zvědavost a touhu po informacích.

Otázka č.6

Umí Vaše dítě hrát televizní nebo počítačové hry?



Předpokládaná hypotéza

Stejně jako je dnes pro děti běžné obsluhovat domácí techniku, tak je pro ně běžné zaplňovat volný čas hraním počítačových nebo televizních her. Většina her spočívá v principech ničení, rivalry, získávání majetku apod.. Tyto vzory si děti osvojují od raného dětství. Obrazy z virtuální reality si přenášejí do svých volných her. Vnímání pravidel morálky se jim posouvá jiným směrem v době, kdy ještě nemají tušení co to znamená.

Výsledek vlastního šetření

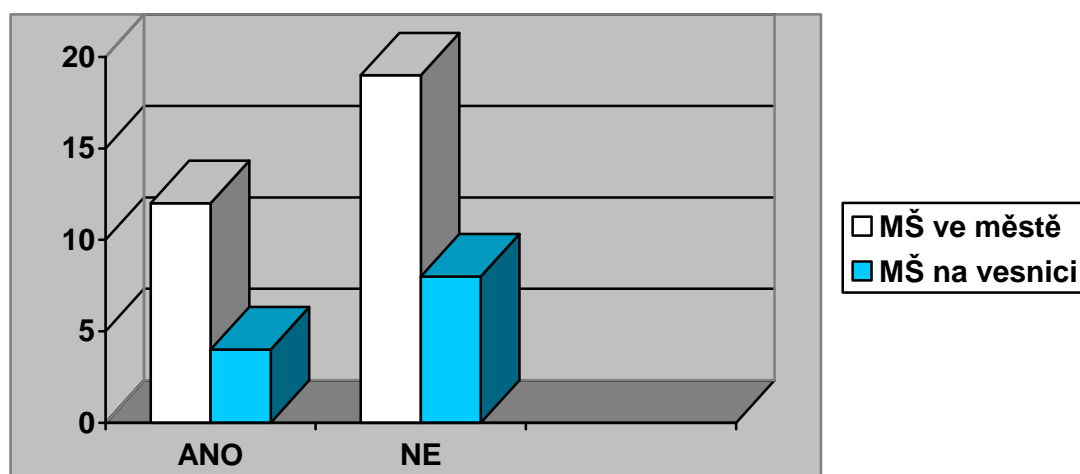
Výsledky této otázky dopadly velice překvapivě. Většina rodičů z městské mateřské školy odpověděla, že jejich děti umí hrát počítačové hry. Rodiče z mateřské školy na vesnici z větší části odpověděli, že jejich děti hrát hry na počítači neumí. Výsledek této otázky můžeme přisoudit tomu, že na vesnici je stále více podnětů ke hře. Sociální skupiny jsou tady jednotnější a soudržnější. Okolní místa na venkově jsou daleko rozmanitější pro dětskou hru. V jejich blízkosti

se nacházejí louky i lesy. Můžeme tedy usuzovat, že děti na vesnici ke své hře nevyhledávají virtuální hry, protože je pro ně dostatečně uspokojující hra ve volné přírodě. Rodiče jim tak umožňují rozvíjení vlastní fantazie, manuální zručnosti a navazování sociálních kontaktů.

Ve volné hře při pobytu venku jsou děti z města omezené nejvíce prostorem. Sídliště jsou zpravidla obehnaná vysokou zdí, kde je vysazeno přiměřeně zeleně a prochází tudy komunikační cesty. Taková místa jsou pro dětskou hru nevyhovující i z hlediska bezpečnosti.

Otázka č. 7

Pokud ano, máte přehled, jakou tematikou se hry zabývají?



Předpokládaná hypotéza

Rodiče, kteří odpověděli kladně na předchozí otázku by měli sledovat, jakou tematikou se hry zabývají. „Hra je dobrovolná činnost, která je vykonávána uvnitř pevně stanovených časových a prostorových hranic, podle dobrovolně přijatých, ale bezpodmínečně závazných pravidel, která má svůj cíl v sobě samé a je doprovázena pocitem napětí a radosti a vědomím „jiného bytí“ než je „všední

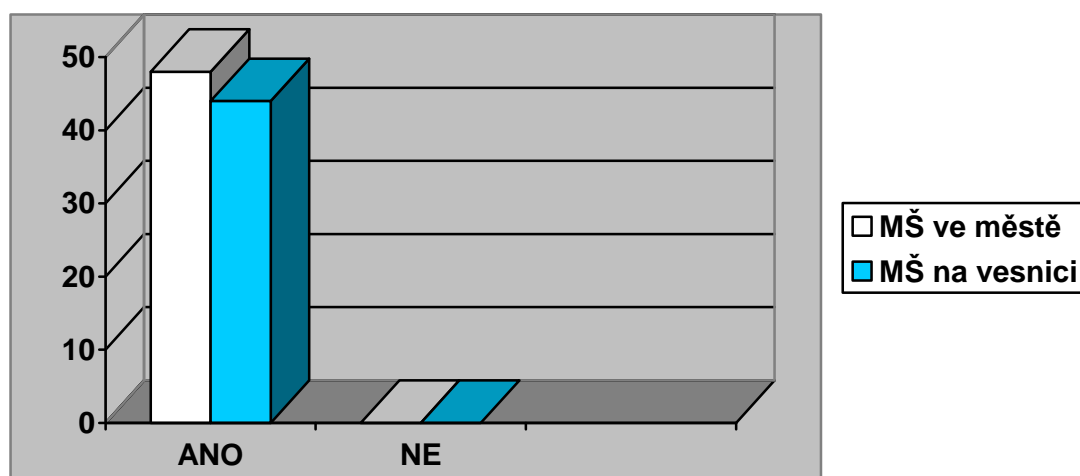
život“.¹⁸ Otázkou pro rodiče by tak mělo být, jestli dítě předškolního věku dokáže následně rozeznat kde je hranice mezi tzv. „všedním životem“ a „nevšední virtualitou“.

Výsledek vlastního šetření

Převážná většina rodičů jak z vesnice, tak z města odpověděla, že nemají přehled o tom, jakou tematikou se hry zabývají. Můžeme ale dětem předkládat i hry logické a strategické, které rozvíjejí jejich myšlení různými směry v kladném slova smyslu. Je tedy zapotřebí sledovat, jaké sociální vzorce pro společnost počítačové a televizní hry v sobě nesou.

Otázka č. 8

Zobrazují Vaše děti ve volné hře situace, obrazy, postavy viděné v médiích?



Předpokládaná hypotéza

Od narození přijímáme sociální role, které jsou nám dány (role dcery, syna, žáka, partnera, kamaráda, zaměstnance, matky, apod.). Na druhé straně získáváme postupem času informace a „vzorce“, které nám ukazují, co mají dané role v sobě za obsah. Vedou nás k tomu

¹⁸ (tato část je vypsána dne 5.9.10 ze stránek <http://cinepur.cz/article.php?article=1758>)

vzory, které vidíme kolem sebe. Stejně tak aplikují děti tyto vzorce do svého jednání, do své volné hry, která tvoří převážnou část jejich dětství. Měli bychom se zamyslet nad tím, jaký příklad dáváme dětem svým vlastním jednáním. Jaké chování se učí sledováním televizních pořadů a jaký způsob života se jim tak bude zdát standartní.

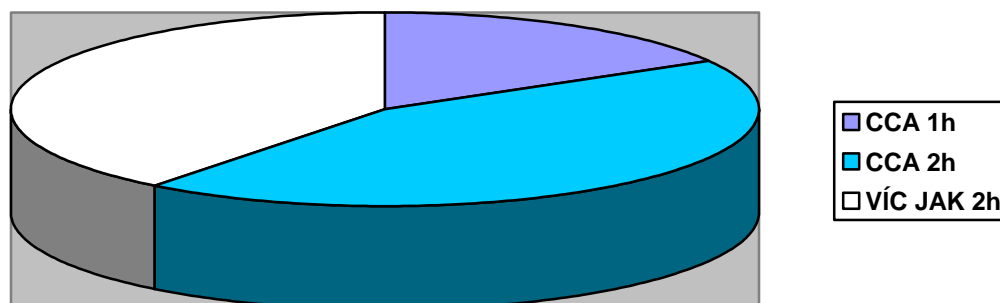
Výsledek vlastního šetření

Odpovědi na tuto otázku jsou jednoznačné v obou mateřských školách. Děti běžně ve svých hrách zobrazují postavy viděné v televizi. Jsou to postavy nejrůznějšího žánru. Od pohádkových postav, přes zvířecí kamarády až po mužné fantazijní hrdiny jako jsou např. Spiderman, Superman, nebo Tarzan.

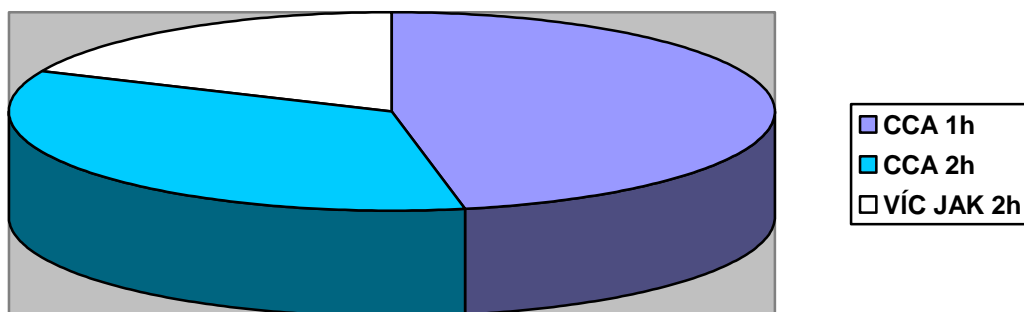
Otázka č. 9

Kolik hodin přibližně tráví Vaše dítě denně u TV?

1) MŠ ve městě



2) MŠ na vesnici



Předpokládaná hypotéza

Předpokládala jsem, že děti tráví u televize většinu volného času. Z praxe vím, že děti často prosí paní učitelky, aby si mohly ve školce zapnout to, či ono. Rády si prohlíží časopisy s nejnovější nabídkou hraček v obchodních domech apod.. Konzumní způsob života je obklopuje a stává se pro ně přirozeným.

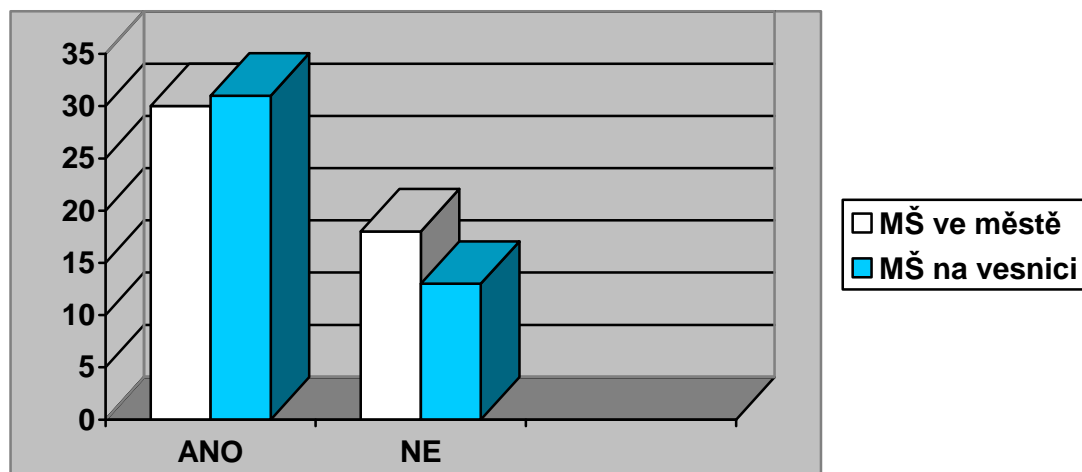
Výsledek vlastního šetření

Děti, které pocházejí z města se na televizi dívají z velké části dvě hodiny denně. Druhá větší část se dokonce dívá víc jak dvě hodiny denně.

Děti z mateřské školy na vesnici se dívají ve většině 1-2h denně. Nejmenší podíl odpovědí získala třetí možnost, která říká, že dítě tráví u televize víc jak dvě hodiny denně. Znovu přisuzuji tento výsledek tomu, že děti z venkovského prostředí mají větší možnosti k volné hře v přírodě a okolí svého bydliště. Rodiče dětí spolu udržují přátelské styky a tak je venkovská komunita soudržnější. Umožňuje dětem prostor pro socializaci.

Otázka č. 10

Vybíráte Vašemu dítěti pořady jaké bude v TV sledovat?



Předpokládaná hypotéza

Agrese, násilí, rivalita, sex, drogy. To jsou témata, která běžně můžeme vidět na televizních obrazovkách v odpoledních hodinách. Rodiče, kteří nechávají své děti dívat se na televizní pořady bez jakékoli cenzury. Neuvědomují si, že tato témata jsou pro děti víc než nevhodná. Ve výše uvedených hypotézách zmiňují, že děti nedokáží pochopit spoustu informací které přijímají z médií.

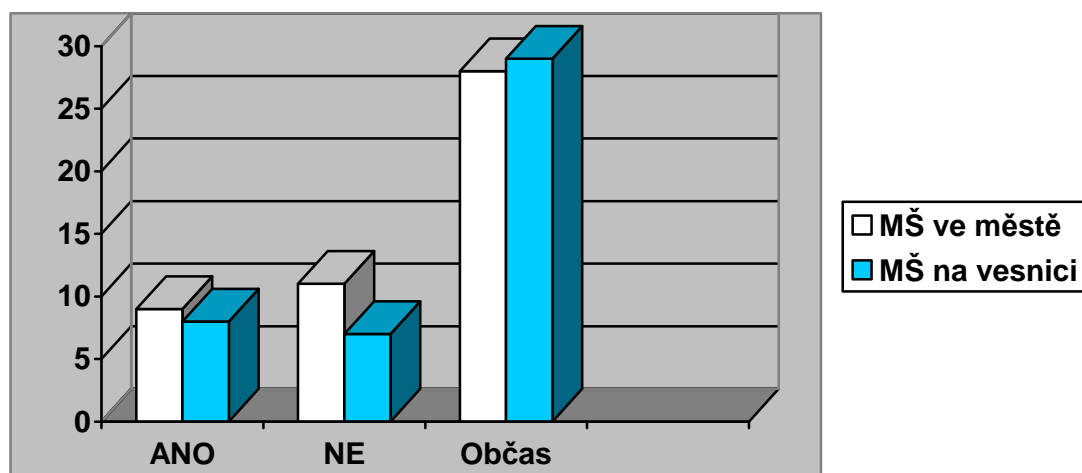
Výsledek vlastního šetření

Odpovědi rodičů z městské mateřské školy jsou ve většině kladné, ale menší polovina odpověděla, že svému dítěti necenzurují pořady na které se děti dívají. Domnívám se, že rodiče přistupují k televizním zařízením jako k „hlídacím aparátům“, kdy získávají čas pro sebe, nebo domácí práce. Nemyslím, že rodiče jsou si vědomi toho, co jejich dítě právě sleduje na televizní obrazovce.

Rodiče z mateřské školy na vesnici z největší části odpověděli, že cenzurují svému dítěti pořady na které se dívají.

Otázka č. 11

Díváte se na TV s Vaším dítětem?



Předpokládaná hypotéza

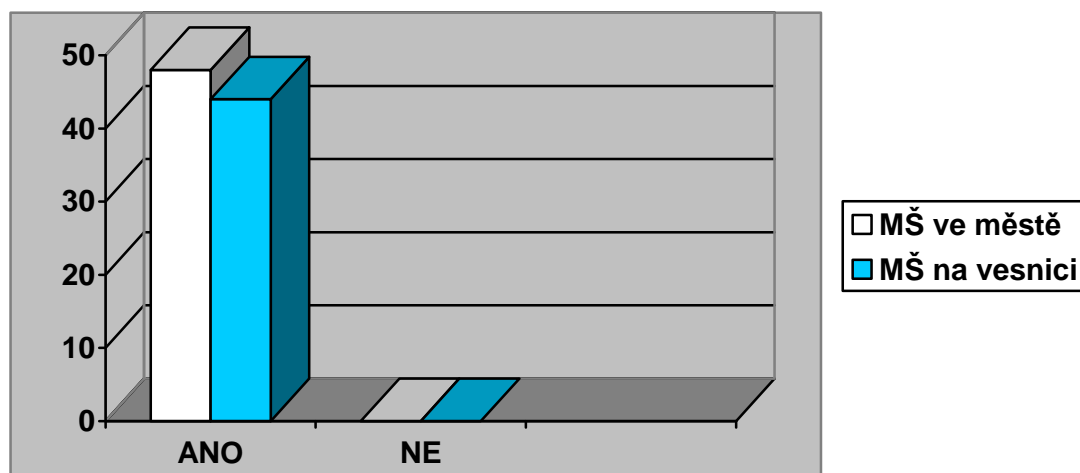
Pro dítě je sledování televizních příběhů emotivní zážitek. Pokud se dívá na napínavou pohádku, kde jsou nadpřirozené bytosti může se bát, může prožívat právě nastalou napínavou situaci. Děti často touží po spoludiváku stejně tak jako po partnerovi ke hře.

Výsledek vlastního šetření

Většina dotazovaných rodičů jak z městské mateřské školy tak z mateřské školy na vesnici odpověděli, že se dívají se svým dítětem občas. Pokud si rodiče najdou více času na to aby se mohli věnovat dětem i ve volných chvílích, dopřejí tak dětem pocit sounáležitosti a pocitu opory nebo partnerství. Dítě tak získává pocit jistoty a klidu.

Otázka č. 12

Má Vaše dítě navyknutý pravidelný režim? (ranní hygiena, pobyt ve školce, odpolední aktivita, volný čas, umístění věcí v domácnosti, uklízení, apod.)?



Předpokládaná hypotéza

Z praxe vím, že velice málo dětí má navyknutý pravidelný režim (snídaně, večeře, oblékání, volnočasové aktivity apod.). Pro dítě předškolního věku je velice důležité vědět posloupnost událostí dne. Můžeme říci, že záleží i na maličkostech, kdy by dítě mělo vědět, kam patří věci v jeho pokojíčku (stálé místo) atd..

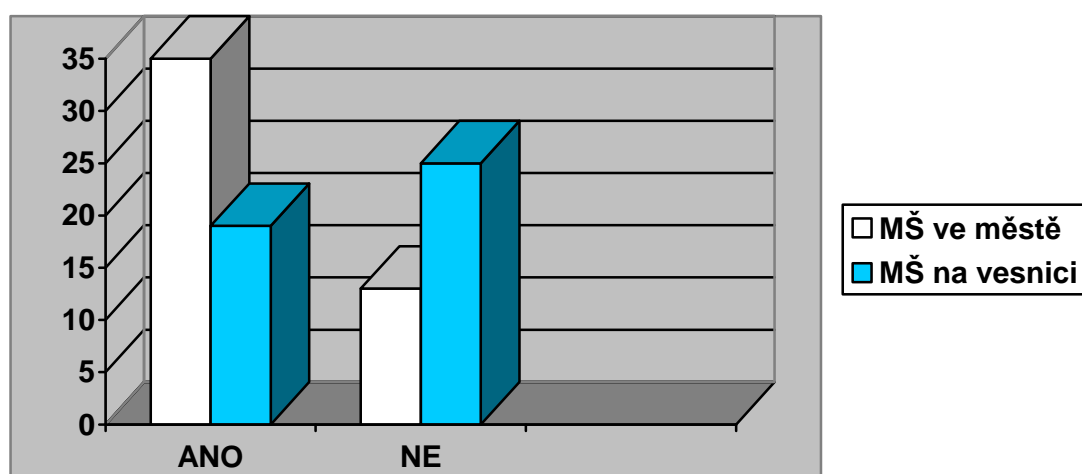
Výsledek vlastního šetření

V naprosté většině odpověděli rodiče, že jejich děti mají navyknutý pravidelný režim. Domnívám se, že se nad otázkou málo zamysleli. Děti zpravidla chodí do školky nenasnídané, nejsou schopné reflektovat ve zkratce situace z předchozího dne apod.. Rodiče nevedou děti k samostatnosti (např. v oblékání, stravování), považují za rychlejší způsob děti obsloužit. Děti si v mateřské škole zvykají na pravidelný režim, kdy ví, že po hře následuje hygiena, svačina, společná chvilka apod.. Děti si tak upevňují návyky a vlastní schopnosti. Získávají pocit úspěchu z vlastní dovednosti. Výchova by

se tak měla v domácnostech obrátit jiným směrem, kdy dítě dostává prostor k vlastnímu vyjádření a jednání, které musí mít přirozené hranice. Omezíme tak i čas strávený právě např. u televizních či počítačových her nebo televizních pořadů.

Otázka č. 13

Chodí Vaše dítě do zájmového kroužku?



Předpokládaná hypotéza

Dnešní doba klade příliš velké nároky na jedince. Reklamní tváře na nás působí téměř dokonalým dojmem. Vypracovaná těla, zářivě bílé zuby, diplomy z nejlepších vysokých škol, značkové oblečení, výborní tanečníci, zpěváci, herci, atd.. Ikony dnešní společnosti jsou pro mnohé vzorem, kterému se snažíme přizpůsobovat sebe i své potomky. Na děti jsou kladené nároky již od mateřské školy, kdy by jejich volný čas měla vyplňovat převážně volná hra. Děti chodí do nejrůznějších zájmových kroužků (sportovní aktivity, hudební kroužky, dramatické kroužky, výtvarné kroužky, dovednostní kroužky, vzdělávací kroužky s cizími jazyky, apod.). Jsou děti, které mají třeba i 4 zájmové kroužky týdně, některé dokonce v rámci mateřských škol. Děti jsou přetěžovány .

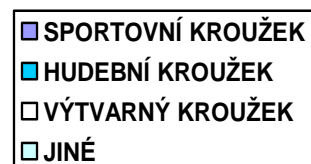
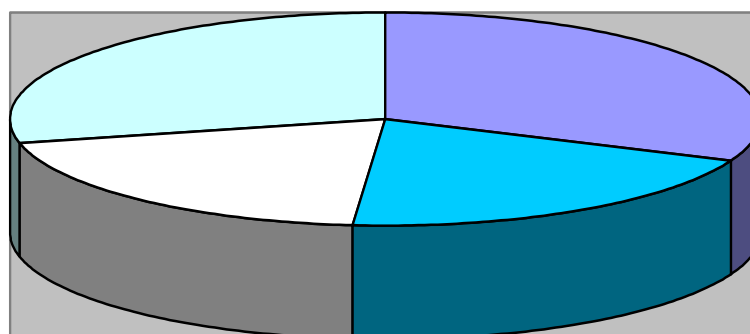
Výsledek vlastního šetření

V mateřské škole ve městě většina dětí navštěvuje nějaký zájmový kroužek. Děti z venkovské mateřské školy mají většinu odpovědí záporných, ale i tam děti navštěvují zájmové kroužky. Jsou to kroužky, které jsou v rámci mateřské školy a probíhají tedy v době, kdy je dítě v MŠ. Domnívám se tedy, že rodiče na venkovské mateřské škole mají méně možností výběru.

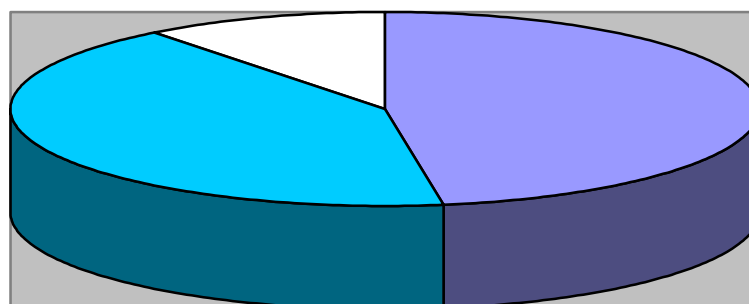
Doplňující otázka k otázce č. 13.

Uvedte druh zájmového kroužku .

1) MŠ ve městě

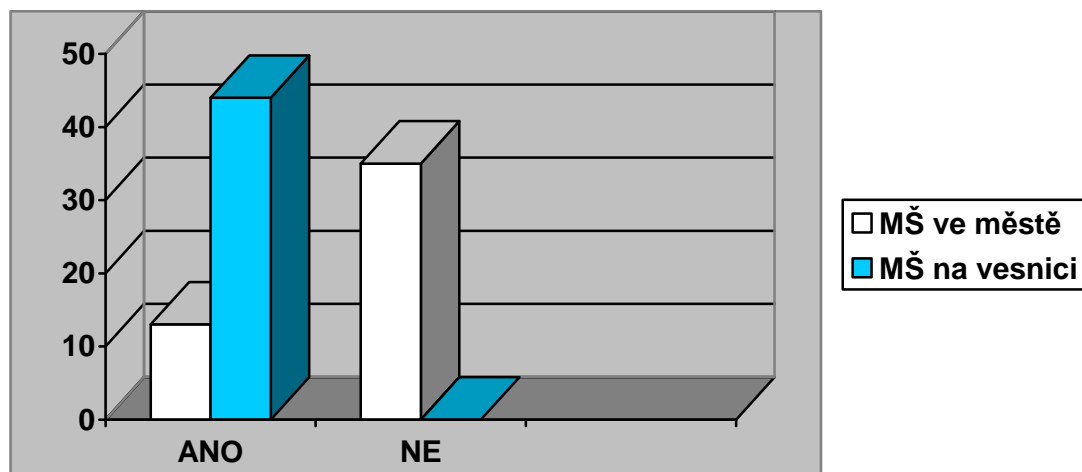


2) MŠ na vesnici



Otázka č. 14

Má Vaše dítě možnost volnočasové aktivity v přírodě?



Předpokládaná hypotéza

Pro dítě je jednou z nejpřirozenějších aktivit pohyb. Ne všechny děti mají možnost trávit volné chvíle na louce, v lese nebo alespoň na zahradě. Jsou děti, které tyto chvíle znají alespoň z návštěvy u babičky a dědečka. Někteří ovšem k babičce popojdou jen o pár panelových domů dál. Takové děti se dostanou do volné přírody jen párkrát za rok při vyjimečných situacích jako jsou např. rodinné výlety. Tento způsob života není prospěšný nejen pro děti ale i pro dospělé. Neprospívá to našemu tělu i psychice. Životní styl se tak přesouvá do pasivní roviny, kdy zaplnění času znovu vyplňujeme konzumním způsobem.

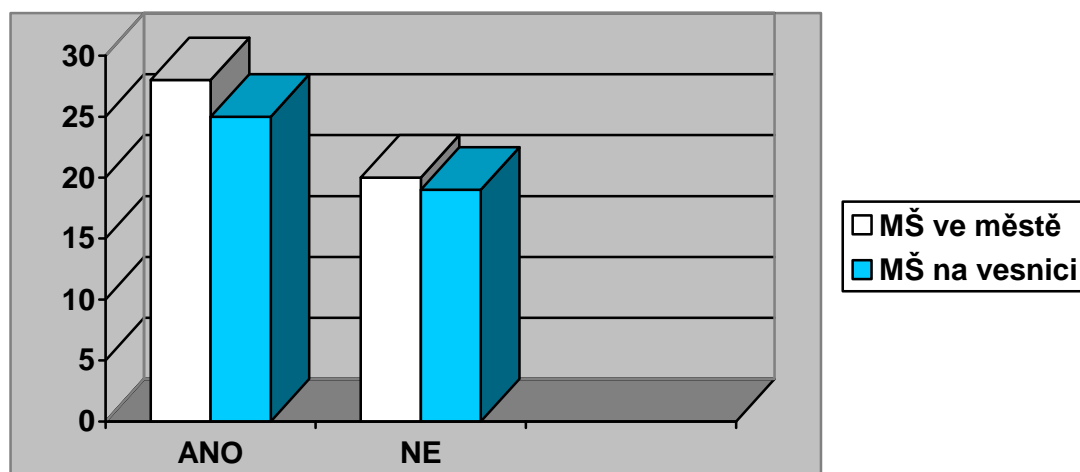
Výsledek vlastního šetření

Pouze malá část dětí z města má možnost dostat se do volné přírody a využít ji k volnočasovým aktivitám. Tato hypotéza se naplnila ve všech směrech. Ve městě najdeme několik míst, které se snaží alespoň přírodu připomínat. Parky a zeleně uměle vytvořené v centru města. Jsou ale bohužel většinou obehnané hlavní silnicí.

Všichni rodiče z mateřské školy na vesnici zaškrtili, že děti mají možnost si hrát ve volné přírodě. Je to pro ně přirozené hrát si v okolí svého bydliště.

Otázka č. 15

Vypráví Vám Vaše dítě průběh svého dne např. v MŠ?



Předpokládaná hypotéza

Již jsem zmínila, že pro předškolní dítě je důležité upevňovat si řád, principy nebo poslušnost. Často se v praxi setkávám s dětmi, které mají silnou potřebu vyprávět, co se jim přihodilo, co se jim zdálo, co jim přišlo legrační. Jednoduše chtějí komunikovat o svém pohledu na svět a svých zážitcích. Často se setkáme právě s dětmi, které tráví volný čas sledováním televizních pořadů, kdy jsou jen příjemci komunikačních prostředků.

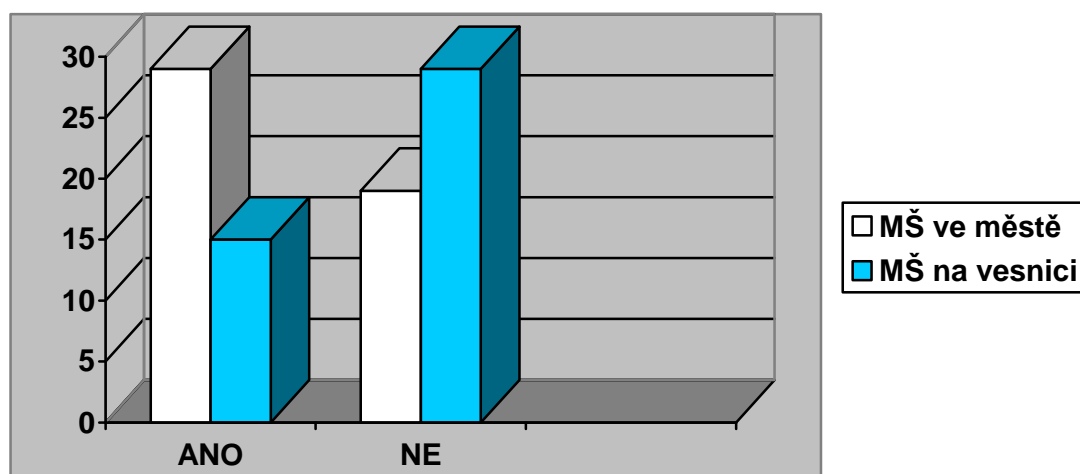
Výsledek vlastního šetření

Z grafu můžeme vidět, že odpovědi rodičů na obou mateřských školách jsou rozděleny přibližně na polovinu kladných odpovědí a polovinu záporných. Rodiče, kteří nekomunikují s dětmi by si měli najít více času na to své děti vyslechnout. Poskytovat jim v rozhovoru prostor pro vlastní vyjádření. Předcházíme tak vývoji řečových vad,

zvyšování komunikačních dovedností, rozšiřování slovní zásoby, usnadnění při navazování sociálních kontaktů, atd.. Děti, se kterými rodiče komunikují, nemají takovou potřebu vyhledávat jiné komunikační prostředky.

Otázka č. 16

Máte přehled, jaké informace jsou podávány Vašemu dítěti v MŠ?



Přepokládaná hypotéza

Rodiče, jež si nechávají od svého dítěte vyprávět např. průběh dne v MŠ, musí mít alespoň hrubý přehled o tom, co děti v mateřské škole dělají. Co se jim přihodilo např. kdo dnes komu vzal hračku, kdo si s kým hrál, kdo mu nechtěl půjčit plyšového medvídka apod. Jsou ale i např. vzdělávací informace, které děti v mateřské škole dostávají. Nejsou pro ně tak podstatné, jako situace právě zmíněné. Je ale třeba je s nimi opakovat a podněcovat jejich myšlenky otázkami na činnosti v MŠ. I to přispívá k rozvoji dítěte. Musíme si uvědomit, že pro dítě je mateřská škola něco jako informační médium. Dozvídá se tu mnoho nových informací a učí se novým sociálním dovednostem.

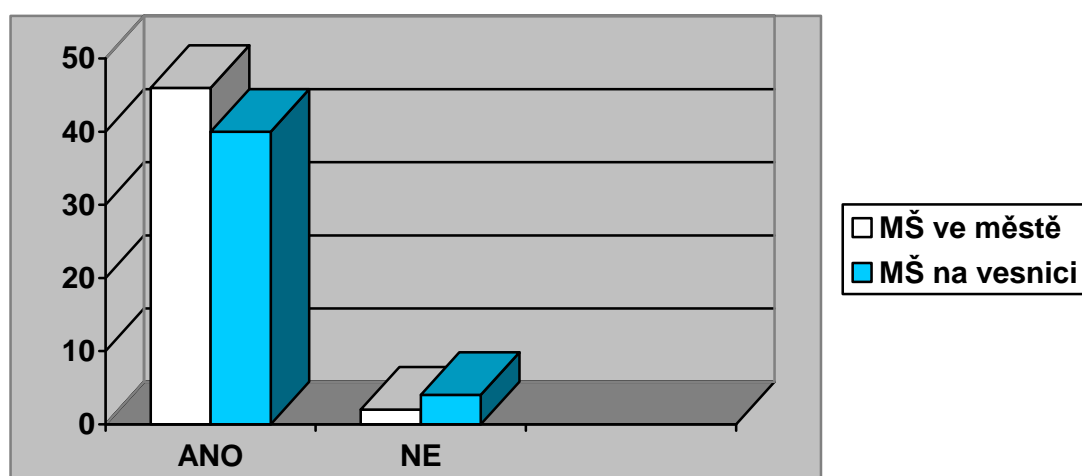
Výsledek vlastního šetření

Většina rodičů z městské mateřské školy odpověděla, že má přehled o tom jaké informace jsou dítěti v MŠ podávány. Domnívám se, že rodiče odpovídají na základě informačních tabulek, které paní učitelky vypracovávají o své činnosti s dětmi a dávají je na nástěnku. Ve větších mateřských školách je dnes tato činnost běžná.

Rodiče si tak mohou přečíst, co právě dnes děti dělaly. V mateřské škole na vesnici tyto informace paní učitelky nepodávají. Pokud se tedy rodič nezeptá ani svého potomka nemůže mít přehled o tom co děti v MŠ dělaly. Připravuje tedy sebe i své dítě o téma k rozhovoru, které by je zblížilo a pomohlo tak dítěti k utváření vlastního pohledu na věc.

Otázka č. 17

Je Vaše dítě zvyklé na pohádku před spaním?



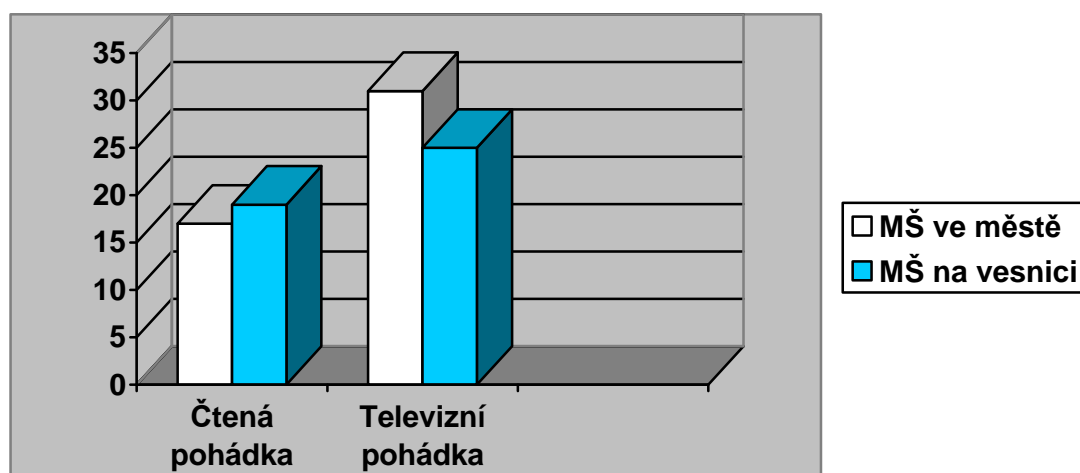
Předpokládaná hypotéza

Předokládala jsem, že v dnešní době jsou pohádky před spaním už opomíjená činnost. Pokud dítěti čteme pohádku, umožníme mu strávit s námi ten napínavý okamžik, který dnes děti zažívají převážně u televizních, nebo počítačových obrazovek. Prohlubuje to sociální vazby mezi dítětem a rodičem. V neposlední řadě také dítěti

umožňujeme sledovat naše mluvidla. Může si tak osvojit i řečové dovednosti. V posledních letech se zvyšuje procento dětí se základními řečovými vadami. Pedagogové se domnívají, že je to způsobené tím, že rodiče málo komunikují se svými dětmi. Komunikačním zdrojem se pro děti stává nesrozumitelná televizní obrazovka.

Doplňující otázka k otázce č. 17

Pohádka čtená či televizní?



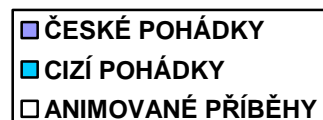
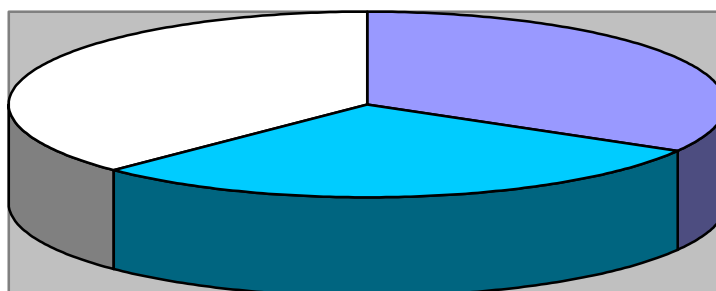
Výsledek vlastního šetření

Z uvedeného grafu můžeme vidět, že v obou mateřských školách rodiče volí ve většině televizní pohádku. Domnívám se, že mají na mysli večerníček. U tradičního večerníčku můžeme mluvit o kvalitním pořadu pro předškolního diváka. I tak musím znovu zdůraznit výše uvedené aspekty, které u televizní pohádky dětem chybí.

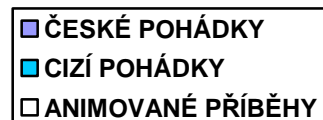
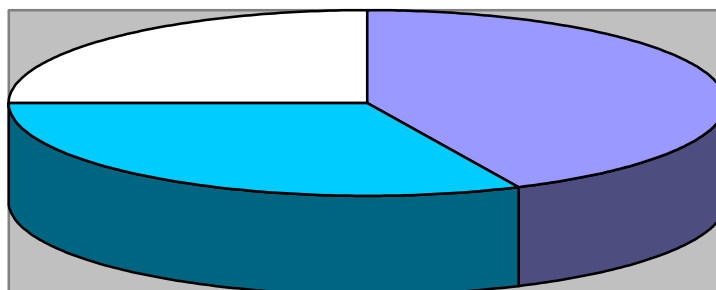
Otázka č. 18

Uvedte prosím oblíbený příběh Vašeho dítěte.

1) MŠ ve městě



2) MŠ na vesnici



Předpokládaná hypotéza

U této otázky šlo o zjištění, jakým směrem se dnes ubírá zájem dětí. Do povědomí se začíná dostávat mnoho nových autorů, příběhů, pohádek které jsou pro starší věkové kategorie neznámé. Chtěla jsem zjistit, jestli u dětí zůstávají v povědomí klasické české pohádky a příběhy.

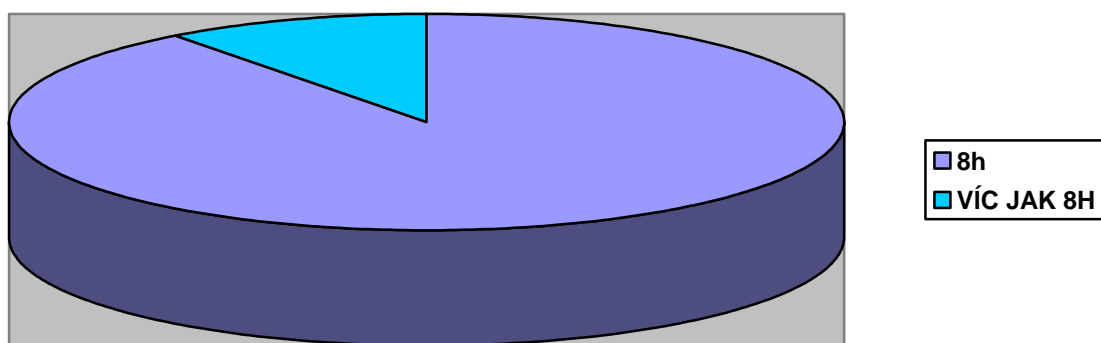
Výsledek vlastního šetření

Na zobrazených grafech můžeme vidět, že děti nemají vyhraněný „styl“. Všechny tvorby, které jsou v průzkumu zaznamenány, mají přibližně stejný podíl dětských diváků bez ohledu na to odkud děti pocházejí.

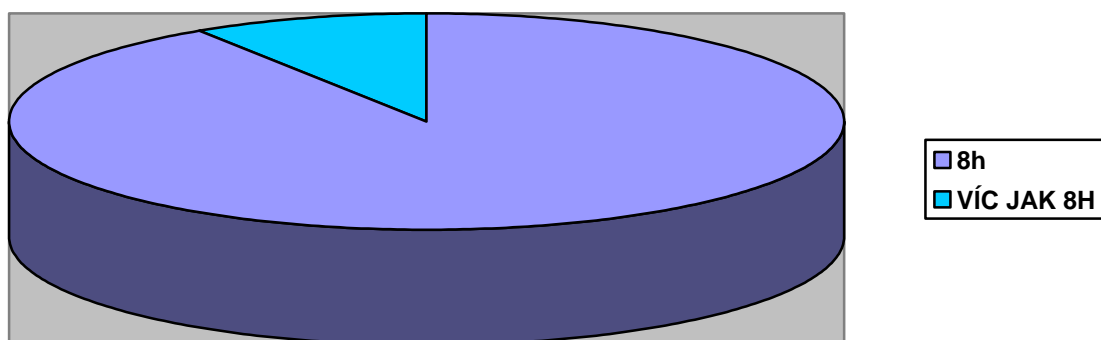
Otázka č. 19

Jak dlouhá je Vaše pracovní doba?

1) MŠ ve městě



2) MŠ na vesnici



Předkládaná hypotéza

Jak jsem již zmínila, společnost klade vysoké nároky na jedince. I rodiče jsou nuceni klást svou kariéru a profesní život na jednu z prvních příček svého hodnotového smyčtému. Jsou nuceni vydělat co největší sumu peněz k tomu, aby si mohli dovolit být stejně „úspěšní, na úrovni“ jako ostatní. Pracovní doba je často jiná, než by podle zákoníku práce měla být. Kolik pak zbývá rodičům volného času pro sebe a svou rodinu? Podle zákoníku práce činí pracovní doba max. 40h týdně.

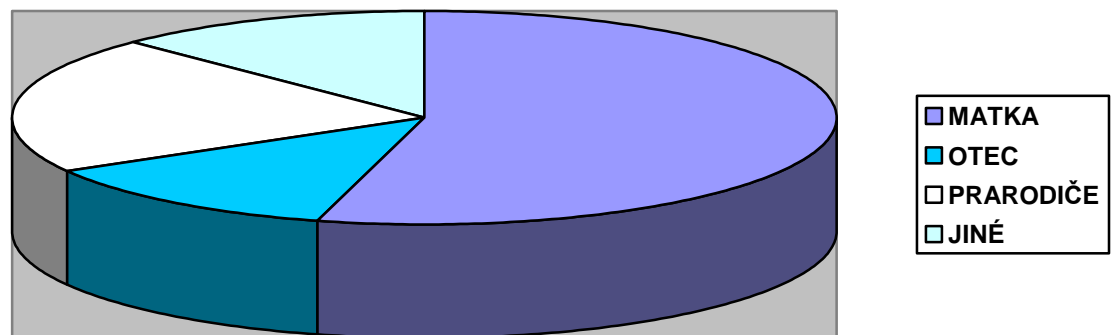
Výsledek vlastního šetření

Pracovní doba dotazovaných rodičů bez rozdílu zda pocházejí z vesnice či města po většině činí 8h denně. V úvahu musíme brát, že dotazník vyplňoval jen jeden z rodičů.

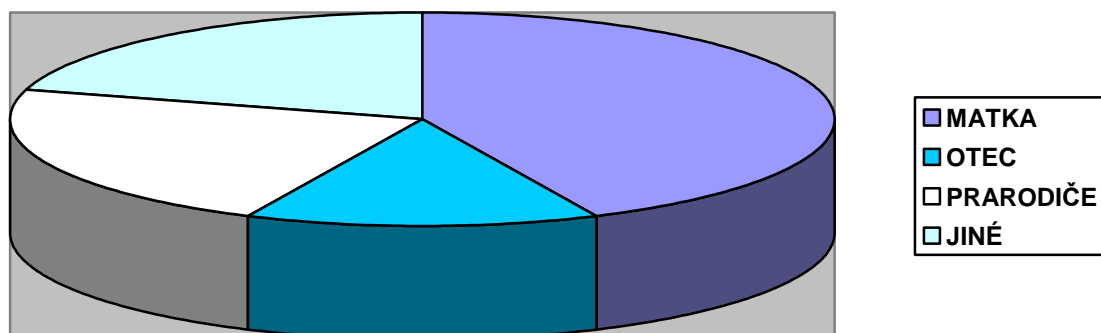
Otázka č. 20

Kdo doprovází a vyzvedává Vaše dítě z MŠ?

1) MŠ ve městě



2) MŠ na vesnici



Předpokládaná hypotéza

Tato otázka nás zavede k tomu, jak jsou rozdělené sociální role v dané rodině. Zda se výchova dětí rovnoměrně dělí mezi otce a matku, nebo zda je výchova spíše na straně jednoho z rodičů. I když tento údaj není směrodatný.

Výsledek vlastního šetření

Z uvedených grafů můžeme vidět, že největším podílem na obou mateřských školách vyzvedávají své děti matky. Za nimi jsou to prarodiče a zřejmě sourozenci. Na posledním místě v obou grafech je zastoupený otec.

2.1.5 Závěr vlastního šetření ze zkoumaných oblastí

Závěr vlastního šetření dopadl v některých ohledech podle mého očekávání a v některých se hypotézy nepotvrzují.

Otázky v dotazníku pro rodiče jsou dvojího charakteru. Z první části se otázky zabývají tím, jaké možnosti má dítě při přijímání mediální komunikace. Na kolik zasahuje do jeho života a ovlivňuje jeho jednání.

Druhé typy otázek směřují spíše k tomu, jaké sociální prostředí dítě má, aby se mohlo vyhnout konzumnímu způsobu života. Jak rodina funguje a jak se zřejmě od tohoto základu vývoj dítěte utváří.

Rozdíly mezi rodinami ve městě a na vesnici můžeme vidět jen v některých případech, které jsou konkrétně podmiňující místem bydliště.

Závěrem praktické části bych vytyčila, že mediální působení na dítě předškolního věku je neúměrné. Děti tráví u komunikačních médií poměrně dlouhý čas. Zarážející by pro nás měl být i fakt, že se dívá každý den! Národní kultura se začíná odkláňet od tradičních hodnot a do podvědomí předškolních dětí se dostává jiný způsob kulturního vnímání i žití. Mediální působení vidím tedy především v záporech, ale jsou tam jistě i nepopíratelné klady.

Zápory mediálního působení

- Dítě tráví příliš volného času pasivním způsobem
- Kvalita dětských pořadů klesá. Dítě si osvojuje nemorální pravidla. (zobrazované násilí, agresivitu, rivalitu)
- Dítě se předčasně dozvídá o drogové a sexuální tematice z necenzurovaných pořadů.
- Dítě se neseťkává s mluveným vzorem, zvyšuje se procento dětí s řečovými vadami.
- Následkem trávení volného času u komunikačních médií dítě přichází o navazování sociálních kontaktů s vrstevníky. Ale i na sociální vazby v rodině nemají média kladný vliv. Přichází o čas a společné zážitky, které utužují rodinné vztahy.

Klady mediálního působení

- Mediální komunikační prostředky můžeme využívat jako informační zdroje.
- Můžeme obohacovat děti centurovanými příběhy, které rozvíjí jeho fantazii.
- Dítě může získat kladný vzor (např. pohádkový hrdina, animovaná postavička, moderátor dětských pořadů, apod)
- Dítě si osvojí znalosti z dětských naučných pořadů.

3. Závěr

Při vypracování bakalářské práce, jsem se setkala s mnoha novými podněty, které mě nutí k zamyšlení.

Ujasnila jsem si, že pokud chceme mluvit o mediálním působení na předškolní dítě, musíme nejprve vycházet se sociální soudržnosti rodiny. Teprve na tomto základě zjistíme, jakou vahou na dítě působí média.

Nejdůležitějším bodem ve výchově budoucích generací by pro nás měla být vize lepšího vzoru sociálního učení a sociálních vzorů, které dětem neposkytují především média, ale i my sami.

4. Seznam použité literatury

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s.39. ISBN 978-80-7367-287-4

KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X.

KURYLOVÁ, K. *Volnočasové aktivity jako možnost boje proti negativním vlivům masové komunikace*. České Budějovice: PF JCU 2008

MIČIENKA, M., JIRÁK, J. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007, s.38. ISBN 978-80-7367-315-4

McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. 447 s. ISBN 80-7178-200-9.

SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.

MC LUHAN, H. *Jak rozumět médiím*. Brno: Jota, 2000, s. 386 ISBN 1-58423-073-8

SVOBODOVÁ, E. *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha : Raabe, 2007. 133 s. 80-86307-39-5

SVOBODOVÁ, E. *Materiál k semináři Hry v mateřské škole*. PF JČU 2007

SOMR, M. *Základní metody výzkumu*. České budějovice 2007

Zdroje z internetu:

<http://cinepur.cz/article.php?article=1758> cit. 2010 - 5 - 9

<http://www.slovník-cizích-slov.cz/?q=multiplikace&typ=0> cit. 2010 – 15 - 9

5. Seznam použitých zkratk

str. – strana

s. – strana

tzn. – to znamená

atd – a tak dále

např – například

apod – a podobně

MŠ – mateřská škola

ISBN – International Standard Book Numer

www - World Wide Web

6. Seznam příloh

Příloha č. 1 : Dotazník pro rodiče

Příloha č. 2 : Etický kodex ČT 1

Příloha č. 1

Dotazník k bakalářské práci na téma MEDIÁLNÍ PŮSOBENÍ NA DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení rodiče!

Do rukou se Vám dostává anonymní dotazník, který bude sloužit jako podklad pro vypracování bakalářské práce. Prosím Vás tímto o svědomité vyplnění několika otázek. Týkají se především Vás a Vašeho dítěte. Předem Vám děkuji za ochotu i Váš čas.

Romana Aschenbrennerová

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích

Dotazník

Uved'te prosím místo Vašeho bydliště:.....

Obec

Maloměsto

Velkoměsto

1) Dokáže Vaše dítě samo obsloužit domácí techniku? (např. DVD, TV, PC, Mobilní telefon)

Ano

Ne

2) Pokud máte volný čas snažíte se ho vyplnit aktivitami vhodnými i pro Vaše dítě? (např. výlety, procházky, kulturní akce)

Ano

Ne

3) Dáváte přednost návštěvě kina, nebo divadla?

Kino

Divadlo

4) Pokud Vaše dítě vyslechne či zhlédne pohádku, příběh diskutujete o tom?

Ano

Ne

5) Podáváte Vašemu dítěti vysvětlení k informacím, které získává z médií?

Ano

Ne

6) Umí Vaše dítě hrát televizní, nebo počítačové hry?

Ano

Ne

7) Pokud ano, máte přehled jakou tematikou se hry zabývají?

Ano

Ne

8) Zobrazují Vaše děti ve volné hře situace, obrazy, postavy viděné v médiích?

Ano

Ne

9) Kolik hodin tráví Vaše dítě denně u TV? přibližněh

10) Vybíráte Vašemu dítěti pořady jaké bude v TV sledovat?

Ano Ne

11) Díváte se na TV s Vaším dítětem?

Ano Ne Občas

12) Má Vaše dítě navyknutý pravidelný režim? (ranní hygiena, pobyt ve školce, odpolední aktivita, volný čas, apod..)

Ano Ne

13) Chodí Vaše dítě do zájmového kroužku?

Ano Ne

Pokud ano uveďte:.....

14) Má Vaše dítě možnost volnočasové aktivity v přírodě?

Ano Ne

15) Vypráví Vám Vaše dítě průběh svého dne např. v MŠ?

Ano Ne

16) Máte přehled jaké informace jsou podávány Vašemu dítěti v MŠ?

Ano Ne

17) Je Vaše dítě zvyklé na pohádku před spaním?

Ano Ne

Čtená Televizní

18) Uveďte prosím oblíbený příběh Vašeho dítěte:.....

19) Jak dlouhá je Vaše pracovní doba?h

20) Kdo doprovází a vyzvedává Vaše dítě z MŠ?

Matka Otec Prarodiče Jiné :

Preamble

Zákon o České televizi předjímá přijetí Kodexu, který má stanovit zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její pracovníky. Zákon určuje, že se porušení Kodexu kvalifikuje jako porušení pracovní kázně podle zvláštního právního předpisu, zákoníku práce. Proces schvalování tohoto dokumentu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR spolu se zmíněným odkazem na zákoník práce pak znamená, že se z norem obvykle samoregulačních, stanovených a přijímaných samotným médiem, stávají de facto normy pracovněprávní.

Jakkoliv tradice většinou upřednostňuje při chápání výrazu "kodex" etický rozměr a s ním spojenou určitou míru obecnosti pojmosloví i obsahu zakotvených postupů, zákon v tomto případě předpokládá přijetí souboru norem, jež budou vymahatelné a tedy dostatečně určité a konkrétní.

Jednotlícím motivem formulace následujících zásad a pravidel se stal záměr přispět k rozvoji veřejné služby, kterou poskytuje Česká televize. Kodex má sloužit nejenom jako vodítko pro správné rozhodování při řešení konkrétních otázek a problémů televizního vysílání, ale současně představuje závazek kvality daný divákům a veřejnosti.

Kodex vychází z pojetí veřejné služby zajišťující přístup k informacím, kultuře, vzdělání a zábavě pro všechny občany. Česká televize v tomto smyslu představuje otevřený veřejný prostor pro setkávání zkušeností, postojů a prožitků vlastních různým lidem a skupinám žijícím na území České republiky. Tím mimo jiné napomáhá informační a kulturní seberealizaci rozmanitých menšin, jež se ocitají mimo hlavní proud názorů, kultury a zábavy, při současném poznání těchto menšin většinou.

Na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání Česká televize především:

Vytváří svými pořady orientační bod pro všechny členy společnosti a podporuje soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společenství; zvláště se pak musí vyvarovat jakýchkoli forem kulturní, sexuální, náboženské či rasové diskriminace a společenské segregace.

Představuje fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat nejširší možné spektrum názorů a hledisek.

Poskytuje neustranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře.

Vytváří pluralitní, invenční a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítka, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu.

Vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost, a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin.

Odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti s cílem napomáhat vzájemnému porozumění a toleranci a podporovat soudržnost mnohonárodní a multikulturní společnosti.

Aktivně přispívá k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního a evropského kulturního dění a dědictví.

Dbá na to, aby programová schémata obsahovala významný podíl původní tvorby, zvláště celovečerních filmů, dramatické tvorby a dalších tvůrčích počinů, a má na zřeteli potřebu spolupráce s nezávislými výrobci a filmovým sektorem.

Rozšiřuje divácký výběr tím, že poskytuje nabídku programových služeb, jež komerční vysílatelé normálně neposkytují. Nepovyšuje kritérium sledovanosti pořadů ani rychlosti informace nad jejich maximální možnou kvalitu.

Česká televize si musí zakládat na otevřenosti, nestrannosti a nezávislosti. Musí však také dostát povinnosti stát vždy na straně lidské důstojnosti, základních lidských práv a svobod a úcty k přírodě a kulturnímu dědictví. Programy České televize ovládá tvořivost, tolerance a kritické myšlení.

Účelem existence televize veřejné služby je zajistit veřejnosti zdroj informací, kritické reflexe, umělecké tvorby a zábavy, které jsou chráněny před lobbistickými tlaky. Česká televize přispívá k vytváření prostoru svobody slova, myšlení a tvorby, v němž může vyrůstat demokracie. Informuje, poskytuje kritickou reflexi událostí, vzdělává a baví v ovzduší úcty k člověku, k jeho dílu i ke všem formám existence.

Předpokladem úspěšného plnění takto obecně vytyčeného poslání je poznání potřeb občanů a jednotlivých diváckých skupin, proto bude Česká televize neustále hledat a posilovat zpětné vazby s veřejností. Snaha po sebeuplatnění či slávě musí být podřízena pokoře vůči rozmanitosti společnosti i televizního publika.

Pracovníci, kteří se podílejí na vysílání veřejné služby, musejí splňovat vedle odborných požadavků také požadavky mravní. Odpovědnost jedinců, kteří oslovují statisíce lidí, je mimořádná i tím, že je stvrzována v nepřetržitém procesu a za všech objektivních i subjektivních okolností. Týmovou prací každodenně pomáhají rozvoji demokratické společnosti, obohacují veřejnost o nové poznatky, dávají prostor svobodné výměně názorů, pomáhají zachovávat tradiční hodnoty lidského života, rozvíjejí kulturní identitu a přispívají k orientaci ve světě.

Pro Kodex je nejvyšším a nepominutelným kritériem, k němuž zavazuje humanistická tradice v tomto nejširším slova smyslu, respekt k lidské důstojnosti založený na úctě k veškerým projevům existence.